

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

**Opiskelijakunta HUMAKOn vertaistutorin
käsikirja**

Sara Hakala

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)

Arvioitavaksi jättämisaika 4 / 2013

www.humak.fi

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminta ja nuorisotyö

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Sara Hakala	Sivumäärä 42 ja 28 liitesivua
Työn nimi Opiskelijakunta HUMAKOn vertaistutorin käsikirja	
Ohjaava(t) opettaja(t) Jaana Karjalainen ja Regina Pesonen	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Humanistisen ammattikorkeakoulun opiskelijakunta HUMAKO/ Marianna Rantanen	
Tiivistelmä <p>Tässä toiminnallisessa opinnäytetyössä tutkitaan ohjauksen erilaisuutta eri toimintaympäristöissä. Lopullisena päämääränä on luoda Humanistisen ammattikorkeakoulun opiskelijakunta HUMAKOille vertaistutorin käsikirja. Tavoitteena on vastata kysymyksiin millaista ohjausta toteutetaan ja mitkä ovat HUMAKOn vertaistutorin tehtävät ja tarpeet. Käsikirjan tavoitteena on helpottaa tutorina toimimista.</p> <p>Työn teoreettinen viitekehys muodostuu ohjaukseen liittyvästä kirjallisuudesta. Ohjausta tarkastellaan pääsääntöisesti ammatillisesta näkökulmasta, ammattikorkeakoulun näkökulmasta sekä vertaistutorin näkökulmasta. Vertaistutorit eivät yleensä ole ohjauksen ammattilaisia, joten he tarvitsevat tukea ja koulutusta tehtävänsä toteuttamiseksi. Teoriaosassa käsitellään myös ryhmää ja sen muodostumista, sillä yksi vertaistutorin tärkeimmistä tehtävistä on uusien aloittavien opiskelijoiden ryhmäyttäminen. Työn laadunvarmistuksessa toimii apuna asiantuntijaryhmä.</p> <p>Työ on toiminnallinen ja lopullisena tuotoksena on HUMAKOn vertaistutorin käsikirja, joka on tehty yhteistyössä HUMAKOn kanssa. Tutkimuksessa selvisi, mitä tulee ottaa huomioon vertaistutorin tekemässä ohjauksessa. Vertaistutorin tekemä ohjaus ei ole ammatillista, mutta kuitenkin tärkeässä roolissa ammattikorkeakoulun ohjauksessa. Tätä opinnäytetyötä voidaan hyödyntää, paitsi vertaistutoroinnissa ja ryhmän ohjauksessa, myös yleisesti ohjausprosessin käsittelyssä.</p> <p>Yhteenvetona voidaan nähdä, että kaikenlainen ohjaus toimii samalla prosessilla ja kaikki ohjaus vaatii toimiakseen ohjaajan ja ohjattavan välistä dialogia.</p>	
Asiasanat opiskelijakunta, ryhmänohjaus, ryhmäytyminen, tutor, tutorointi, vertaisohjaus	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Civic activities and youth work

ABSTRACT

Author Sara Hakala	Number of Pages 42, appendixes 28
Title Student Union HUMAKO's Guide for Peer Tutors	
Supervisor(s) Jaana Karjalainen and Regina Pesonen	
Subscriber and/or Mentor Student Union of Humak University of Applied Sciences/ Marianna Rantanen	
Abstract <p>This thesis researched how guidance can be done in different situations. The aim was to create Student Union HUMAKO's guide for peer tutors. I got help from HUMAKO to reach the target. This thesis will answer some of the common tutoring related questions and it will help peer tutors with their work.</p> <p>The theoretical context consists of literature relating tutoring and guidance. Guidance was examined from professional, University of Applied Sciences and peer tutor perspectives. A peer tutor is usually not a professional in giving guidance. Tutors require support and training to carry out their tasks. The theoretical part of the thesis also looks at how groups can be formed. Creating groups from new students is a central part of being a peer tutor.</p> <p>The thesis is based on practice. The research clarifies the items which need to be taken into consideration within tutoring. Even peer tutor is not working as a professional his or her work serve a very important role in the University of Applied Sciences guidance. The content of this thesis can be applied also in different kind of guidance in general.</p> <p>In summary, can be seen that all guidance types are based on similar processes and that a dialogue between the tutor and the person being tutored is always required.</p>	
Keywords Group guidance, grouping, student union, tutor, tutoring, peer guidance	

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ ABSTRACT

1 JOHDANTO	5
2 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	6
2.1 Opinnäytetyön tavoitteet, tutkimuskysymykset ja rajaus	6
2.2 Teoreettinen viitekehys, tietoperusta ja tutkimusote	7
2.3 Keskeiset käsitteet	9
3 OHJAUS	11
3.1 Ohjaus ammattina	14
3.2 Ohjaus ammattikorkeakoulussa	15
3.3 Vertaisohjaus verkossa	18
4 TUTORTOIMINTA	20
4.1 HUMAKOn tutortoiminta	21
4.2 Vertaistutorointi	24
5 RYHMÄPROSESSIT	26
5.1 Ryhmä	28
5.2 Ryhmäyttäminen	30
5.3 Pienryhmätoiminta	31
6 VERTAISTUTORIN KÄSIKIRJA	33
6.1 Käsikirjan ilme ja sisältö	33
6.2 Asiantuntijahaastattelut	34
6.3 Käsikirjan päivittäminen, jakelu ja tulevaisuus	37
7 YHTEENVETO	37
LÄHTEET	40
LIITTEET	43

1 JOHDANTO

Työelämän tutkimusta luonnehtii ammatillisuus ja tutkimustarpeita säätelevät käytännönläheisyys, työelämälähtöisyys ja ajankohtaisuus. Näin ollen tutkimuskohteina ovat työelämän käytännöt, jotka parhaillaan kaipaavat kehittämistä, muuttamista, ylläpitämistä tai uusien käytäntöjen luomista. (Vilkkä 2005, 13.) Toiminnallinen opinnäytetyö puolestaan tavoittelee ammatillisessa kentässä käytännön toiminnan ohjeistusta, opastamista, toiminnan järjestämistä tai järjeistämistä (Vilkkä & Airaksinen 2003, 9). Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on luoda Humanistisen ammattikorkeakoulun opiskelijakunta HUMAKOille vertaistutorin käsikirja. Vertaistutorit kaipaavat ohjeistusta, josta on apua erityisesti tutorkoulutuksen jälkeen. Lisäksi HUMAKO tarvitsee toimivaa materiaalia tutoroinnin organisoituun toteuttamiseen.

Toisessa luvussa kartoitetaan opinnäytetyön taustoja ja perehdytään keskeisiin käsitteisiin, tavoitteisiin ja tietoperustaan. Kolmannessa osassa puolestaan määritellään ohjaus yleisesti ja lisäksi eritellään ammatillinen ohjaus, ohjaus ammattikorkeakoulussa sekä vertaisohjaus verkossa. Neljännessä kappaleessa perehdytään tarkemmin tutortoimintaan, esitellään HUMAKO:n toteuttamaa tutortoimintaa ja käsitellään tarkemmin vertaistutorointia. Viides osa on puolestaan ryhmädynamiikan ja ryhmätoimintojen esittelyä. Kuudennessa osiossa puolestaan käsitellään itse käsikirjaa.

Opinnäytetyö pohjaa kirjoittajansa omaan kokemukseen vertaistutoroinnista ja HUMAKO:n aktiivina toimimisesta. Kuitenkin pelkkiin havaintoihin ja kokemuksiin perustuva tieto saattaa olla petollinen tiedon perusta. Lisäksi subjektiivinen näkemys voi estää monipuolisen tiedonhankinnan. (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 2009, 19.) Toiminnallisissa opinnäytetöissä laadullinen tutkimusasenne palvelee tilanteessa, jossa on tavoitteena toteuttaa kohderyhmän näkemyksiin nojautuva idea (Vilkkä ym. 2003, 63). Näiden syiden vuoksi opinnäytetyöhön on pyritty keräämään monipuolinen teoriapohja ja lisäksi käsikirjan teksteissä on käytetty hyväksi paitsi HUMAKO:n materiaalia myös materiaalia muilta opiskelijakunnilta sekä Humanistisen ammattikorkeakoulun kampusten tutorvastaavista koostettua asiantuntijaryhmää.

2 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

Tämä opinnäytetyö on tarkoitettu vastaamaan HUMAKOn, Humanistisen ammattikorkeakoulun ja tutoreitten tarpeisiin. Edellä mainittujen tahojen välillä on käyty usein dialogeja tutortoiminnan uudistuksista. Perusajatuksena kaikissa kokouksissa on ollut vertaistutoroinnin laadun parantaminen. Erityisen huomion kohteena ovat koulutus, ohjeistus ja välineistö. Ohjeistusta kaivataan virtuaalitutorointiin, pienryhmätutorointiin ja pääsykoetutorointiin. Lisäksi toivottuna näkökulmana on ollut kokonaisvaltainen tutorointi; ei pelkkää kokoustamista, vaan aitoa yhdessäoloa. (Ekstam 2010, Ekstam 2011, Hakala 2012, Rantanen 2012, Stam 2007.) Idea vertaistutoroinnin käsikirjaan kumpusi vuoden 2013 tutorkoulutuksesta, jolloin tutoreille kaivattiin konkreettista työvälinettä tutoroinnin toteuttamiseen (HUMAKO 2013a). Opinnäytetyölle luo taustaa myös HUMAKOn tutortoiminnan uudistus vuodelta 2013:

”Uudistuksessa keskitytään vastuunjakoihin ja selkeiden tehtävien luontiin eri tutorointimuodoille. HUMAKO haluaa taata kaikille Humakin opiskelijoille yhtäläisen tason tutortoiminnan toteutuksessa ja tutoreiden pitää olla eri kampuksilla yhtä päteviä. Uudelleen järjestelyillä yksittäisen tutorin tavoitteet toiminnalle järkevöityvät ja tutorin tehtävät keskittyvät yksittäiseen osakokonaisuuteen. Tutortoiminnan järjestäminen muuttuu opiskelijakuntavetoiseksi.” (HUMAKO 2013b.)

Vertaistutoreille tehty käsikirja vastaa tutortoiminnan kehittämiseen liittyviin tarpeisiin. Käsikirjasta on konkreettista hyötyä kaikille HUMAKOn tutortoiminnassa mukana olleille ja erityisesti tutoreille, jotka ovat käsikirjan varsinaiset hyödynsaajat. Opinnäytetyön taustalla on myös kirjoittajan oma kokemus tutorina ja HUMAKOn hallituksen tutorvastaavana toimimisesta. Käsikirjan sisältöön hyödynnetään myös muiden opiskelijakuntien tutoroppaita.

2.1 Opinnäytetyön tavoitteet, tutkimuskysymykset ja rajaus

Opinnäytetyön tavoitteena on helpottaa tutoroinnin tekemistä ja auttaa tutoreita. Käsikirjan tavoitteena on toimia myös tietopankkina ja säilyttää yhtenäiset toimintatavat

Humanistisen ammattikorkeakoulun eri kampusten välillä. Tavoitteena on lisäksi kehittää tutortoimintaa luomalla pysyvä ohjeistus, joka ei muutu merkittävästi vuodesta toiseen. Ammatillisesta näkökulmasta opinnäytetyö kehittää kirjoittajaa ohjaajana sekä oppaiden ja ohjeistusten laatijana.

Tutkimuskysymykset ovat seuraavat:

1. Millaista ohjausta toteutetaan?
2. Mitkä ovat HUMAKOn vertaistutorin tehtävät ja tarpeet?

Ohjaajuudesta selvitetään yleinen tieto ja siihen pohjaten ammatillinen ohjaus, monialainen ohjaus ja ohjaus ammattikorkeakoulussa. Tutorit kuuluvat olennaisena osana ammattikorkeakoulujen ohjausketjuun. Lisäksi tutkitaan yleisesti tutortoimintaa ja vertaisohjaajuutta. HUMAKOn vertaistutorin tehtävien ja tarpeiden osalta konsultoidaan myös Humak:n kampusten tutorvastaavia opiskelijoita.

Käsikirjaan sisällytetään HUMAKOn vertaistutorin tarvitsemat tiedot. Raportoinnin tueksi etsitään vertaistutorointia tukevia teorialähteitä. Opinnäytetyön ulkopuolelle rajataan sellaiset havainnot ja tiedot, jotka koskevat muita tutorointimuotoja kuin vertaistutorointia.

2.2 Teoreettinen viitekehys, tietoperusta ja tutkimusote

Tämä opinnäytetyö ja opas perustuvat siihen käsitykseen, että ihmisten pienet yhteisöt ja ryhmät ovat tärkeitä mielipiteen muodostamisen ja tietopääoman kehittämisen paikkoja. Yhteisöissä voi esimerkiksi harjaannuttaa uusia taitoja. Tärkeää on myös edistää ryhmään osallistuvien ihmisten omaa kehitystä samalla, kun edistetään yhteistä hyvää. (Puro 2003, 5.)

Pohjana käytetään myös Oped-exo – hankkeen Vertaistuutorointi – työrenkaan luomaa laadukkaan vertaisohjauksen kriteeristöä. Oped-exo – hanke on opetusministeriön vuosina 2004–2006 rahoittama hanke, jonka tavoitteena oli opintojen edistäminen. (Kallinen & Kerbs & Nurmi 2006, 5.) Työrenkaassa nousi esille seuraavat kriteerit:

- ”1. Vertaisohjauksen tulee olla opiskelijälähtöistä ja –vetoista.
2. Vertaisohjauksen tulee olla kiinteä ja tasavertainen osa opintojen ohjauksen kokonaisjärjestelmää.
3. Vertaisohjaukselle tulee myöntää riittävät toimintaresurssit.
4. Jokaisessa koulutusohjelmassa tulee olla riittävästi vertaisohjaajia suhteessa opiskelijamäärään.
5. Vertaisohjaajat tulee rekrytoida selkeää (ammattikorkeakoulun tasolla) yhtenäistä järjestelmää käyttäen.
6. Vertaisohjaajan tulee voida valita, millä vertaisohjauksen osa-alueilla hän toimii.
7. Vertaisohjaajien tulee saada tehtäviinsä sopiva, riittävän kattava ja myös työelämässä hyödynnettäviä valmiuksia tuottava koulutus.
8. Vertaisohjaajana toimimisessa tulee sopia kirjallisesti.
9. Yhden lukuvuoden dokumentoidusta toiminnasta vertaisohjaajana tulee myöntää vähintään 3 opintopistettä sekä mahdollisesti muuta korvausta.
10. Vertaisohjauksen laatua tulee seurata ja kehittää systemaattisesti ja jatkuvasti.” (mt., 48 - 55.)

Edellä mainittujen kriteerien lisäksi Suomen ammattikorkeakouluopiskelijoiden liiton – SAMOK ry:n laatimat ohjaussuositukset antavat suunta viivoja HUMAKOn tutortoiminnalle ja tälle opinnäytetyölle. Ohjaussuositukset on tehty vuosina 2010–2012 SAMOK:n, opiskelijakuntien ja eri asiantuntijatahojen kesken. Suositukset ovat SAMOK:n näkemys siitä, millaista opiskelijoiden ohjauksen tulisi ammattikorkeakouluissa olla ja kuinka ohjausketju tulisi järjestää. (SAMOK ry 2012, 2.) Kirjallisuus on valittu teoreettista viitekehystä tukevaksi. Kirjallisuuden kautta on tutkittu ohjauksen eri ulottuvuuksia, eli miten eri tavoin ohjausta toteutetaan eri ympäristöistä ja lähtökohdista riippuen.

2.3 Keskeiset käsitteet

Vertaistutorointi

Tutoroinnilla on olemassa monta eri muotoa, joita eri ammattikorkeakoulut toteuttavat valintansa mukaan. Perinteisin tutoroinnin muoto on vertaistutorointi, eli toisin sanoen vertaisohjaus. Vertaisohjauksen tarkoituksena on toimia yhtenä ohjausmuotona opetuksen tukena. (Kallinen ym. 2006.) Sana tutor on latinaa ja sillä on monia merkityksiä. Käytännössä sana tarkoittaa opiskelijaa tai opettajaa, jonka tehtävänä on ohjata nuorempia opiskelijoita. Tässä opinnäytetyössä tutorilla tarkoitetaan opinnoissa jo pidemmälle edennyttä opiskelijaa, joka tukee varhaisemmassa vaiheessa olevaa opiskelijaa. (Härkönen 2003, 8; Kotimaisten kielten keskus 2010.) Kirjoitusasultaan sana kirjoitetaan joko tutor tai tuutori. Kielitoimiston mukaan molemmat sanat ovat hyväksytyjä ja HUMAKOn käytännön mukaan tässä yhteydessä käytetään lyhyempää versiota. (Kotimaisten kielten keskus 2010.)

Humanistinen ammattikorkeakoulu

Humanistinen ammattikorkeakoulu, lyhennettynä Humak, on valtakunnallinen kaksialainen verkostomainen ammattikorkeakoulu. Humak:ssa voi opiskella humanistista- ja kasvatustieteellistä tai kulttuurialaa. Koulutusohjelmat ovat viittomakielentulkki, kulttuurituottaja ja yhteisöpedagogi. Humak:n kampukset sijaitsevat Torniossa, Joensuussa, Äänekoskella, Nurmijärvellä, Kuopiossa, Helsingissä, Kauniaisissa, Turussa ja Jyväskylässä. Vuoteen 2013 asti jokaisella kampuksella on opiskeltu yhdessä koulutusohjelmassa. Rakenteellisen kehittämisen vuoksi kampukset kuitenkin tiivistyivät pääkaupunkiseudun, Turun, Kuopion ja Jyväskylän yksiköiksi, joista jokaisessa opiskellaan vähintään kahdessa koulutusohjelmassa. Tornion, Joensuun ja Äänekosken kampuksilla ei enää vuonna 2013 aloita uusia nuorisoasteen opiskeluryhmiä. (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2013a.)

Humanistisen ammattikorkeakoulun perusarvo on Human connections ja se muodostuu humanistisesta ihmiskäsityksestä, suvaitsevaisuudesta ja toisten kunnioituksesta,

avoimesta ja inhimillisestä vuorovaikutuksesta sekä yhdessä oppimisesta. Humanistinen ammattikorkeakoulu haluaa olla rakentamassa yhteiskuntaa, joka on inhimillinen sekä hyväksyy yksilön ja yhteisön tarpeet. (mt.)

Humanistisen ammattikorkeakoulun opiskelijakunta HUMAKO

HUMAKO on Humak:n opiskelijoiden edunvalvonta- ja palveluorganisaatio (HUMAKO 2013c). Opiskelijakunnan nimi on Humanistisen ammattikorkeakoulun opiskelijakunta HUMAKO ja nimestä voidaan käyttää lyhennettä HUMAKO (HUMAKO 2012). HUMAKOn toiminnan tarkoituksena on valvoa ja edistää jäsenten etua sekä toimia yhdyssiteenä Humak:n eri kampusten opiskelijoiden ja henkilökunnan välillä. Näkyvin osa HUMAKOn toimintaa on tutoreiden koulutus ja tutortoiminnan ylläpitäminen sekä opiskelijatapahtumien järjestäminen. (HUMAKO 2013c.) HUMAKOn toiminta perustuu ammattikorkeakoululain 42 a §:

”Ammattikorkeakoulussa on opiskelijakunta, johon voivat kuulua ammattikorkeakoulun tutkintoon johtavassa koulutuksessa olevat opiskelijat. Opiskelijakunta voi hyväksyä jäsenikseen myös muita ammattikorkeakoulun opiskelijoita.

Opiskelijakunnan tehtävänä on valita opiskelijoiden edustajat ammattikorkeakoulun hallitukseen ja muihin - - monijäsenisiin toimielimiin sekä osallistua ammattikorkeakoulun muuhun toimintaan.

Opiskelijakunnan tehtävänä on omalta osaltaan valmistaa opiskelijoita aktiiviseen, valveutuneeseen ja kriittiseen kansalaisuuteen. Opiskelijakunnan tehtävänä on myös toimia jäsentensä yhdyssiteenä ja edistää heidän yhteiskunnallisia, sosiaalisia ja henkisiä sekä opiskeluun ja opiskelijan asemaan yhteiskunnassa liittyviä pyrkimyksiään.”

SAMOK ry

Suomen ammattikorkeakouluopiskelijakuntien liitto SAMOK ry on perustettu vuonna 1996 Suomen Kauppaopiskelijain Liitto ry:n (SKOL), Suomen Tekniikan Opiskelijoiden Liitto ry:n (STOL) ja Suomen Terveystieteiden Opiskelijoiden Liitto ry:n (TERHOL)

Opiskelijatutorprojektin pohjalta. Päättyessään vuonna 1998 projekti oli vaikuttanut ratkaisevasti vertaisohjauksen aseman vakiintumiseen ammattikorkeakouluissa. Projektin päättymisen jälkeen vertaisohjauksen kehittäminen jäi ammattikorkeakoulujen ja opiskelijakuntien tehtäväksi SAMOKin keskittyessä laajempiin ammattikorkeakoulukentän ja opiskelijatoiminnan kehityshaasteisiin. (Kallinen ym. 2006, 10–11.)

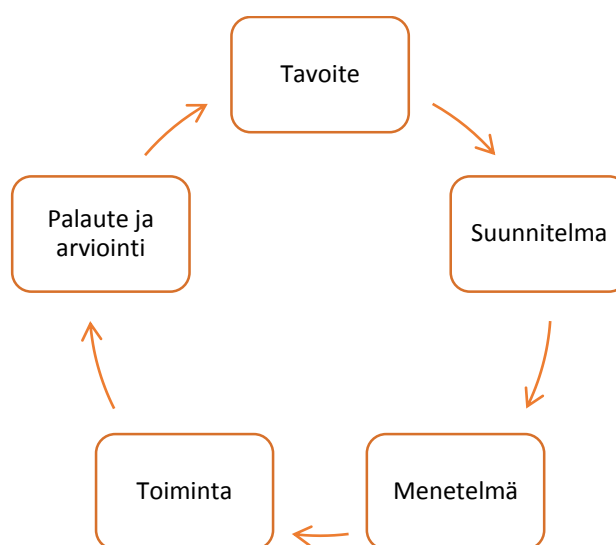
Nykyään SAMOK ry on ammattikorkeakouluopiskelijoiden itsenäisesti hallitsema valtakunnallinen, sitoutumaton ja riippumaton edunvalvonta- ja palvelujärjestö. Sen tehtävänä on huolehtia opiskelijoiden näkemysten saattamisesta valtionhallinnon ja muiden yhteistyötahojen tietoon sekä järjestää opiskelijoille erilaisia valtakunnallisia palveluja ja alennuksia. Kaiken kaikkiaan SAMOK edustaa noin 140 000 ammattikorkeakouluopiskelijaa. (SAMOK ry 2013a.) Vuonna 2013 SAMOK uudisti nimensä, joka on tällä hetkellä hyväksytty järjestön liittokokouksessa. Ennen kuin nimenmuutos astuu voimaan, on patentti- ja rekisterihallituksen hyväksyttävä se. Uusi nimi on Suomen opiskelijakuntien liitto – SAMOK ry. (SAMOK ry 2013b.)

3 OHJAUS

Ohjauksesta on olemassa määrittelyjä yhtä paljon, kuin on ohjauksen tekijöitäkin. Ihmiset perustelevat toimintaa heille tuttujen osa-alueiden kautta, ja näin ollen joillekin ohjaus on nimenomaan yksilöiden ohjausta, toisille taas puolestaan ryhmien ohjausta. Ohjaaminen on monimuotoista toimintaa ja sen tavoitteet ja sisältö vaihtelevat paitsi kohderyhmän myös ympäristön mukaan. (Kalliola & Kurki & Salmi & Tamminen-Vesterbacka 2010, 7-8.)

Ohjaaminen voidaan nähdä prosessina, joka on sama sekä yksilö- että ryhmäohjauksessa. Ohjausprosessi ei ole vain yksittäisen tapahtuman ohjausta, vaan siihen kuuluu koko ohjaustoiminnan laaja kokonaisuus. Ohjausprosessi alkaa tavoitteiden asettamisesta, eli toisin sanoen päätetään päämäärästä, mihin toiminnalla pyritään. Tavoitteiden asettamisen jälkeen tehdään suunnitelma, jonka avulla mietitään erilaisia keinoja tavoitteiden saavuttamiseksi. Menetelmät valitaan myös tavoitteiden pohjalta, mutta

menetelmien valinnassa on hyvä huomioida myös ohjattavan ryhmän tai yksilön tarpeet. Toteuttamisvaiheessa toimintaa toteutetaan suunnitelmien mukaisesti. Suunnitelmaa joutuu usein tarkistamaan vielä tässäkin vaiheessa. Toteuttamisvaiheen jälkeen tulevat palaute ja arviointi. Palautteen voi kerätä erilaisilla tavoilla, riippuen ohjaustilanteesta. Ohjaajan on myös tärkeää tehdä itsearviointia omasta toiminnastaan. Palautteen jälkeen toimintaa voi jatkaa hyväksi havaitulla tavalla tai vaihtoehtoisesti muuttaa sitä palautteen mukaiseksi. (mt., 77–78.)

Kuvio 1: Ohjaamisen prosessi (mt., 78).

Tavoitteellisuus on keskeinen osa ohjaustoimintaa. Toisin sanoen siis toiminnalla pitää olla syy, miksi sitä tehdään. Tavoitteet voidaan jakaa pää- ja välitavoitteisiin. Päätaavoitteet voivat koskea esimerkiksi koko vuoden toimintaa ja välitavoitteet puolestaan yhden ohjauskerran toimintaa. Päätaavoite on se, mihin koko ryhmän kanssa ollaan pyrkimässä ja välitavoitteet puolestaan jokaiselle ohjauskerralle määritettyjä pienempiä tavoitteita, jotka ohjaavat kohti päätaavoitetta. (mt., 79–80.) Joissakin ohjaustilanteissa tavoitteet voivat olla ulkopuolelta asetettuja ja suunnitelmat valmiiksi tehtyjä. Tällaisessa tilanteessa ohjaaja toimii saamiensa ohjeiden mukaisesti ja toteuttaa tilanteen valmiiksi tehtyjen suunnitelmien pohjalta. (mt., 9.) Tavoitteen asettamisessa pitää ottaa huomioon toimintaympäristön arvot, tavoitteet ja toimintasuunnitelma (mt., 81). Esimerkiksi HUMAKOn tutortoiminta toimii HUMAKOn asettamien tavoitteiden ja suunnitelman mukaisesti, mutta tutorit laativat kuitenkin itse suunnitelman ja raportin

omasta toiminnastaan. Niin tutoreiden kuin muidenkin ohjaajien on hyvä miettiä etukäteen toimintaansa ja sen periaatteita. Työtä jäsentämällä tulee tilaa nähdä ohjauksen vuorovaikutuksellinen ulottuvuus, joka vaatii kykyä elää hetkessä ja mukautumista ennakoimattomiin tilanteisiin. Se on myös ratkaiseva avain onnistuneiden ja elävien ohjaustilanteiden syntymiseen. (Mäkitalo 2004, 233.)

Ohjaajan ja ohjattavan välillä on aina vuorovaikutussuhde (Kalliola ym. 2010, 45). Parkkisen mukaan ohjattava kertoo ja ohjaaja pyrkii kuuntelemaan ja ymmärtämään ohjattavan maailmaa ja sitä kuvaavien sanojen merkitystä (Parkkinen 2003, 153). Ohjaajan on tarpeellista tietää, kuinka hän käyttäytyy eri tilanteissa ja tunnetiloissa. Tunteiden näyttäminen on luonnollista ja se antaa ohjattavillekin luvan näyttää tunteitaan. Olennaista on se, miten tunteita näytetään. (Kalliola ym. 2010, 26.) Taitava ohjaaja ottaa huomioon niin omat, kuin asiakkaankin tunteet ja käyttää niitä välineinä yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi (Mäkitalo 2004, 236). Toiminnan keskiössä ei saisi olla ohjaaja ja hänen johtopäätöksensä ja ajatuksensa, vaikka ohjaajalla tulee olla taito toimia nopeasti. Tärkeämpi on ihminen, jota ollaan ohjaamassa. (Kalliola ym. 2010, 28.) Kuitenkin puhuttaessa ammatillisessa ohjaustilanteessa, ohjaajan tehtävänä on pitää langat käsissään (mt., 59).

Nykyaikana yhteiskunnassa korostuu verkostojen ja verkostotyötaitojen merkitys. Voidaan siis ajatella, että ohjaaja on sitä vahvempi, mitä laajempi hänen verkostonsa on. (mt., 145.) Verkosto ei liity suoranaisesti vuorovaikutukseen, vaan enemmänkin sen mahdollisuuteen. Verkoston jäsenet voivat halutessaan ottaa yhteyttä toisiinsa ja verkostoitumiseen liittyy myös lupaus suhtautua suopeasti muihin verkoston jäseniin. (Kopakkala 2005, 35.) Hyvästä yhteistyöstä jokainen voi löytää uusia osa-alueita rikastuttamaan omaa osaamistaan (Kalliola ym. 2010, 151). Verkostot ovat tärkeitä ohjaajille myös käytännön työn kannalta. Ohjaajien on järkevää ja tarpeellista seurata muiden ohjaajien työtä. Sen avulla voi oppia lisää tai saada vahvistuksia ajatuksilleen. Samalla kuitenkin on hyvä muistaa, että kaikki toimintatavat eivät toimi automaattisesti jokaisen ohjaajan kohdalla. (mt., 30, 73.) Moniammatillisesta yhteistyöstä puhutaan, kun ohjattava tarvitsee tuekseen monen eri alan asiantuntijoita. Toiminnan ydin on siinä, että eri

asiantuntijat tuovat oman osaamisensa yhteiseen käyttöön. Hyvin toimiessaan moniammatillisuus on rikkaus, joka takaa ohjattavalle parhaan mahdollisen toiminnan. (Kalliola ym. 2010, 142–143.)

3.1 Ohjaus ammattina

Vertaistutorit toimivat yleensä ohjaajina ilman varsinaista kokemusta ohjauksesta. Tämän takia on tärkeää eritellä myös ammatillinen ohjaus vastakohtana tutoreiden tekemälle ohjaukselle. Ammatillinen ohjaus eroaa muusta ohjauksesta niin, että kyseessä on ammattiin ja siihen liittyviin työtehtäviin kuuluvasta ohjaamisesta. Tehtäviin myös koulutaudutaan ja lähtökohtana on, että ohjaajan valmiuksien saavuttamiseen tarvitaan sekä teoreettista taustaa että käytännön harjoittelua. (Kalliola ym. 2010, 13.) Ammattitaitoinen ohjaaja kykenee reagoimaan yllättäviin tilanteisiin aikaisemman kokemuksen tuomalla varmuudella ja hänellä on lisäksi kokemuksen kautta karttunut varasto erilaisia toimintamalleja (Harinen & Heikura & Lehmus & Vallisto 2009, 94). Tällainen joustavuus ja taito lukea ryhmää kehittyvät, kun ohjaaja jatkuvasti reflektoi omaa toimintaansa sekä pyrkii yhdistämään havaintojaan ryhmän toiminnan teorioihin. (Repo-Kaarento 2007, 136.) Ohjaajan on hyvä hankkia taitoja erilaisista menetelmistä ja muistaa, että eri menetelmät ovat vain ohjauksen välineitä ja on ammattitaitoa osata soveltaa niitä tarpeen mukaan (Kalliola ym. 2010, 12).

Ohjaajat ovat ihan samalla tavalla keskenään erilaisia, kuin muutkin ihmiset. Ohjaajan luonteenpiirteistä ei voi antaa määrittelyitä, koska ei ole olemassa yhtä mallia, johon kaikkien ohjaajien pitäisi sopia. Ohjaamiseen vaikuttaa kuitenkin ihmisen persoonallisuus ja siksi puhutaankin persoonasta työvälineenä. Ohjaajuuden peruskivi on itsetuntemus, jonka kautta rakentuu ohjaajan ammattitaito. (mt., 10–11.) Ohjaajan on ymmärrettävä sekä itseään persoonana että omia kokemuksiaan ja tunteitaan (Isokorpi 2003, 115). Ohjaajuuden peruskysymyksiä puolestaan ovat millainen ja kuka minä olen. Näiden asioiden pohjalle rakentuu ammatillinen ohjaajuus. (Kalliola ym. 2010, 18.)

Ohjaajan osaamisalueisiin kuuluu erilaisten toiminnallisten kokonaisuuksien suunnittelu, toteutus ja arviointi. Lisäksi on osattava tavoitteiden asettaminen ja oikeiden keinojen valinta tavoitteiden saavuttamiseksi. Yksi tärkeimmistä ja haastavimmista ohjaajan taidoista on kohtaamisen taito. Ohjaajan itsetuntemuksen ohella tämä on yksi ohjaajuuden peruskivistä. (mt., 12.) Ohjaustyössä on oleellista löytää mielekkyyttä ja merkityksellisyyttä yhteisestä kohtaamisesta (Parkkinen 2003, 154.)

Ohjaus on suhdeammatti, joka vaatii dialogisuuden ymmärtämistä ja toteuttamista. Pääsääntöisesti ohjaus tarkoittaa asiakkaan ja ohjaajan keskinäistä asiantuntijuutta. Nykyisissä toimintaympäristöissä ohjauksen asiantuntijuus merkitsee yhteistyösuhteiden, merkitysten uudelleen rakentamista ja tulkintaa sekä eettisten kysymysten pohdintaa. Ohjausalan ammatillisuutta voidaan kuvata raja-asiantuntijuudeksi eli rajojen tunnistamisen, näkyväksi tekemisen ja yhteisen uudelleen määrittelyn asiantuntijuudeksi. Ohjauksen haasteet puolestaan ovat ydinasiantuntijuuden vahvistamisessa ja yhteistyöhön ohjauksessa. (Vanhalakka-Ruoho & Juutilainen 2003, 115.) Ammatillisen ohjaajuuden haasteet näkyvät myös siinä, kuinka lähelle ohjaaja päästää ohjattavansa (Kalliola ym. 2010, 53). Riittävän ammatillinen ohjaaja onkin ystävällinen, mutta ei ystävää (mt., 69).

Ohjaajuus on kokonaisuutena laaja ja erilaisten tilanteiden ohjaaminen on vain pieni osa sitä. Osana ammattitaitoa ohjaaja osaa muokata ohjaamista tarpeen ja tilanteen mukaisesti. Joskus ohjaajan tehtävänä on olla aktiivinen toimija ja joskus puolestaan toiminnan mahdollistaja, eli innostaja. (mt., 9.) Ohjaaja voi toimia myös organisaattorina, joka järjestää toimintaa ja huolehtii asioiden käytännön järjestelyistä; tarkkailijana, eli seuraa toimintaa sivusta ja tekee havaintoja tai auktoriteettina, joka asettaa rajoja (mt., 76–77).

3.2 Ohjaus ammattikorkeakoulussa

Ohjaus ammattikorkeakoulussa on pedagogista toimintaa, joka koostuu oppimisen ohjaamisesta, tiedon jakamisesta ja neuvonnasta. Toiminnan tavoitteena on opiskelijan henkilökohtainen ja ammatillinen kehittyminen. (SAMOK ry 2012, 5.) Avoimessa oppimisympäristössä koko koulun henkilökunta osallistuu ohjaukseen (Härkönen 2003,

15). Yhteiskunnan määrittämien ammattikorkeakoulujen koulutustehtävien päämääränä on tuottaa työelämän tarpeita vastaavien osaajien kouluttaminen erityisesti alueellisiin tarpeisiin. Tätä tehtävää varten ammattikorkeakoulut tarvitsevat osaavia opettajia. Korkeakoulusta työelämään siirtyvältä oppijalta odotetaan paitsi ammatillista osaamista, myös toimijuutta eli kykyä ymmärtää moninaisuutta ja jatkuvaa muutosta. Toimijuutta tukevia taitoja ovat viestintä- ja vuorovaikutustaidot ja oppimaan oppiminen. Toimijuuteen kasvaminen lähtee oppijasta itsestään, hänen taustoistaan ja päämääristään, sillä oppimisella on oltava perusta. Dialogisuus opettajan ja oppijan välillä on tärkeää, se edellyttää oppimisen tilanteiden tasaveroisuutta, oppijan kuuntelemista sekä oppimisen tavoitteiden ohjaamista. (Timonen 2012, 324–325, 329.) Yhteistä kaikelle ohjaukselle ammattikorkeakoulussa on koko opiskelun ajan kestävä vuorovaikutusprosessi (Isokorpi 2003, 111).

Ammattikorkeakouluissa panostetaan ohjaukseen muun muassa opintojen viivästymisen ja keskeyttämisen ehkäisemiseksi sekä opiskelijoiden ammatillisen osaamisen edistämiseksi jo opiskeluaikana (mt., 111). Ammattikorkeakouluissa on monen eri tahon suorittamaa ohjausta, mutta opiskelijan kannalta tärkeää on, että verkosto muodostaa selkeän kokonaisuuden. Ammattitaitoinen ohjaushenkilöstö osaa auttaa opintoihin liittyvissä ongelmissa tai tarvittaessa ohjata sen henkilön luo, jolta apua saa. Ohjaajan tehtävänä on siis tietää ohjausverkosto niin hyvin, että hän voi lähettää opiskelijan saamaan apua oikeasta paikasta. Toimiva ohjausketju lisää opiskelijoiden yhteisöllisyyttä. (Jäntti & Haapaniemi 2010, 11; SAMOK ry 2012, 5-7.)

SAMOK:n mukaan jokaisella opiskelijaryhmällä tulisi olla omasta koulutusohjelmasta nimetty opettajatutor. Opettajatutorin vastuulla on opintojen edistymisen seuranta ja tarvittaessa varhainen puuttuminen ongelmiin. (SAMOK ry 2012, 16.) Humanistisessa ammattikorkeakoulussa opettajatutoria kutsutaan henkilökohtaisen opetussuunnitelman ohjaajaksi, eli HOPS-ohjaajaksi. HOPS-ohjaajan kanssa opiskelija voi keskustella opinnoistaan ja rakentaa opintosuunnitelmansa. (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2013b.) SAMOK suosittelee kouluille myös opinto-ohjaajaa. Opinto-ohjaajalla on kyky kohdata erilaisia oppijoita ja auttaa opiskelijaa omien oppimistaitojen kehittämisessä. Yhtä opinto-ohjaajaa kohden saisi olla enintään 200 opiskelijaa. Opettajan ohella muita SAMOK:n suosittamia ohjaajia ovat opintopsykologi, kuraattori ja oppilaitospastori.

(SAMOK ry 2012, 17–23.) Humak:ssa ei edellä mainittuja ohjaajia ole, mutta esimerkiksi terveydenhoitaja voi ohjata opiskelijoita tarvittaessa eteenpäin kunnallisen terveydenhuollon palveluihin (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2013b). Ruth näkee erityisesti opintopsykologin tärkeässä roolissa tukena opiskelijan elämänvaiheiden muutoksissa. Opiskelijoille voi olla hankalaa puhua henkilökohtaisista, mutta kuitenkin opiskeluun vaikuttavista asioista koulun henkilökunnan kanssa. Opintopsykologi on tällaiseen keskusteluun neutraali, mutta kuitenkin opiskeluympäristön tunteva ammattilainen. (Ruth 2010, 98.)

Valtakunnallisesti Humak:ssa opiskelijoiden hyvinvoinnista vastaa opiskeluhyvinvointi- ja turvallisuusryhmä. Tämän lisäksi jokaisella kampuksella toimii opiskeluhyvinvointiryhmä. Opiskeluhyvinvointiryhmä on monialainen asiantuntijatyöryhmä, jonka toiminnan tavoitteena on opiskeluhyvinvointi. Opiskeluhyvinvointi- ja turvallisuusryhmässä on mukana HUMAKOn asettama opiskelijaedustaja ja kampuksilla toimivissa ryhmissä voi olla mukana kampuksen tutorvastaava opiskelija. (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2013b.) Ammattikorkeakouluilla ei ole lainvaatimaa velvollisuutta panostaa opiskeluhyvinvointiryhmiin. Korkeakoulut kuitenkin velvoitetaan tunnistamaan opiskelijoiden erityisen tuen tarve mahdollisimman aikaisessa vaiheessa ja järjestämään asianmukainen tuki viiveettä. Opiskeluhyvinvointityöryhmä mahdollistaa tiiviin yhteistyön opiskelijoiden ja henkilökunnan välillä ja ryhmässä korostuu korkeakoulun tahto osallistua opiskelijoiden hyvinvoinnin edistämiseen. (Lipponen & Mikkonen-Ojala & Parkkinen 2011, 112–113.)

Opiskelijan opintojen ohjauksen varsinaiset haasteet löytyvät aloitusvaiheen ohjauksesta, erilaisten ja joustavien opiskelutapojen ohjauksesta sekä varhaisesta puuttumisesta ongelmatilanteissa. (Jäntti ym. 2010, 7.) Opiskelija ei ole ohjauksen kohde vaan aktiivinen toimija, joka asettaa itselleen tavoitteita ja arvioi saavuttamaansa. Opintojen aloitusvaiheen ohjaus laskee aloitusvaiheen keskeyttämislukuja. Opintojen seurannassa ei kuitenkaan tule painottua vain aloitusvaiheen seurantaan. Sen lisäksi tulee kiinnittää huomiota opintojen aikaiseen seurantaan entistä enemmän. Ohjauksen suunnittelun näkökulmasta on siis tärkeää kehittää ohjauksen arviointijärjestelmiä siten, että ne herkemmin ja varhaisemmassa vaiheessa antavat merkkejä syrjäytymisvaarasta. Tähän työhön vaaditaan valmiuksia koko henkilökunnalta ja se puolestaan

vaatii ryhmänohjaaja- ja opiskelijatutorkoulutusten kehittämistä. (Lerkkanen & Virtanen 2005, 36–41.) Opiskelijat myös kaipaavat osallistumista, muiden kanssa työskentelyä, kunnollista opetusta ja vastuun jakamista. Ohjauksessa on siis kiinnitettävä huomiota näihin seikkoihin. (Kilpikivi & Pasanen & Toikko 2011, 64.)

Tutorit ovat osa ammattikorkeakoulun ohjausjärjestelmää ja tärkeä osa opiskelijakunnan koulutuspoliittista toimintaa. Tutorin tehtävänä ei ole keksiä ratkaisuja itse, vaan hänen tulee tuntea ammattikorkeakoulun ohjausketju. (SAMOK ry 2012, 13.) Käytännössä jokainen korkeakouluopiskelija osallistuu tutorointiin ja määrällisesti arvioituna sitä voidaan pitää yhtenä vaikuttavimmista ohjauksen muodoista. Tämän vuoksi on tärkeää kiinnittää huomiota tutoroinnin sisällöllisiin piirteisiin ja menetelmiin ohjauksen kannalta. Vertaistutoreiden koetaan sopivan tehtäviinsä hyvin, sillä he tietävät usein opiskeluun liittyvät ajankohtaiset asiat ja käytännöt henkilökuntaa paremmin. (Skaniakos & Penttinen & Lairio 2012, 85.) Ohjauksessa keskeistä on tuen antaminen sekä asioiden selventäminen. Opiskelijat kannustetaan näkemään itsensä aktiivisina toimijoina ja koko korkeakoulu yhteisön tulee rohkaista opiskelijoita vertaisoppimiseen. (SAMOK ry 2012, 8-9).

3.3 Vertaisohjaus verkossa

Digitaalisista taidoista on tullut yksi nykyajan kansalaisen perustaidoista luku-, kirjoitus- ja laskutaitojen ohella. 2000-luvun taidot luokitellaan ja määritellään tavaksi elää luovasti, innovatiivisesti ja kriittisesti, tavaksi tehdä yhteistyötä sujuvasti kommunikoiden, tavaksi hallita erilaisia työvälineitä informaatiolukutaidon, tieto- ja viestintätekniikan käyttötaitojen ja verkko-oppimisen avulla sekä tavaksi elää kansalaisena globaalissa ympäristössä. (Tolonen 2012, 205–206.) Nuorille internetin ja erilaisten sosiaalisten medioiden käyttäminen onkin luontevaa ja jokapäiväiseen elämään liittyvää. Sosiaaliset mediat tarjoavat suunnattoman mahdollisuuden yhteisöllisyyden muodostamiseen ja erilaisen tiedon jakamiseen. Sosiaalinen media lisää yhteisön sisällä tapahtuvaa viestintää ja verkossa tapahtuvan kommunikaation määrää. (Halonen ym. 2011, 158.)

Verkko-ohjausta tapahtuu paitsi koulutuksen ja ohjauksen parissa, myös erilaiset asiakkaan ja asiantuntijan kohtaamis- ja ohjaustilanteet siirtyvät yhä useammin verkkoon (Matikainen 2004, 126). Verkossa tapahtuvassa ohjauksessa on tärkeää huomioida millaista kieltä käytetään ja millaisia asioita kielen avulla tuotetaan. Verkko-ohjaaja on ennen kaikkea kielentuottaja ja luo kielen avulla ohjaustilanteet ja verkkokeskustelut. Verkkokeskustelu osoittautuu usein monologiksi, jolloin kukin lähinnä esittää oman näkemyksensä. Vuorovaikutteista tai dialogista keskustelua on vähemmän. Verkkokeskusteluissa on myös mahdollisuus välinpitämättömyyteen, eli välttämättä jokaiseen viestiin ei reagoida. Kasvokkaisissa tilanteissa välinpitämättömyys puolestaan on varsin epäkohteliasta. (mt., 128–129.)

Verkko-käsitteen rinnalla puhutaan yleisesti erilaisista verkkoympäristöistä, eli erilaisista teknologioista ja medioista, jotka mahdollistavat internetin välityksellä toteutettavan koulutuksen, opetuksen ja ohjauksen. Laajasti tarkastellen verkko-ohjauksella voidaan tarkoittaa kaikkia keinoja ja menetelmiä, joilla voidaan edistää opiskelun etene mistä ja osaamisen kehittymistä. Kaikki ohjaaminen ei tapahdu enää yhdessä ympäristössä vaan nimenomaan siellä, missä toiminta on järkevin toteuttaa. Suppeasti tarkastellen verkko-ohjaus on ohjaajan käymää tai ohjaamaa verkkodialogia. (Koli 2008 15–17.) Verkko-ohjauksessa eri mediat eivät ole itsetarkoitus, mutta niiden avulla ohjaukseen saa erityisiä piirteitä. Eri medioita ovat esimerkiksi sähköposti, oppimisalustat, sosiaaliset mediat tai koulun intra-verkko. (mt., 108.)

Virtuaaliset oppimisympäristöt tarjoavat nykyaikana luontevan kanavan myös opiskella (Halonen ym. 2011, 147). Sähköiset viestintäkanavat madaltavat ryhmän sisäisiä statuseroja ja mahdollistavat ryhmän toiminnan etäjäsenten varassa. Kuitenkin yksimieliset päätökset ovat hitaampia sähköisesti, kuin kasvokkain tapahtuvassa viestinnässä. (Pennington 2005, 23.) Vuorovaikutusta nopeuttavat tekniset välineet mahdollistavat uudenlaisen yhteydenmuodostamisen. Vaikka tietoverkot ovatkin joustava ympäristö, jossa aika ja paikka eivät ole ennalta määriteltyjä, on huomioitava, että virtuaaliryhmien vuorovaikutus on kuitenkin kapea ja väärinkäsityksiä voi sattua. Jäsenten on hyvä tavata toisiaan myös kasvokkain, sillä silloin viestin oheen voi kuvitella lähettäjän hah-

mon ja puheensävyn. Monet ryhmät ovatkin nykyään virtuaaliryhmien ja tavallisten ryhmien sekoituksia. Osa kohtaamisista käydään perinteisissä kohtaamisissa ja osa erilaisten medioiden kautta. (Kopakkala 2005, 34; Nissinen 2003, 225.)

4 TUTORTOIMINTA

Opiskelijatutor on uuden opiskelijan ystävä, hän on vanhempi opiskelija, joka osallistuu vapaaehtoisesti uusien opiskelijoiden ohjaamiseen (Härkönen 2003, 8). Yksi tutorin tärkeimmistä tehtävistä on tukea opiskelijoiden ryhmäytymistä ja tutustuttaa heidät muihin opiskelijoihin. Tärkeää on myös hyvän ilmapiirin luonti. (Kilpikivi ym. 2011, 63.) Ohjaaja nähdään päteväenä ja hänestä etsitään samaistumismallia. Mitä parempana ohjaajan tai tutorin voi nähdä, sitä turvallisempi olo ryhmän jäsenellä on. (Kopakkala 2005, 64.) Tutorin on myös sisäistettävä roolinsa ohjaajana. Rooli pitää tunnistaa ja hyväksyä se omakseen. (mt., 56.) Koulutukseen osallistuminen, tarvittavien tehtävien tekeminen, oman kampuksen tutorkokouksiin osallistuminen ja viimein tutorina toimiminen luovat tutorille roolin ulkoiset puitteet.

Tutortoiminnan vetovastuu ja kehittäminen ovat opiskelijakunnan vastuulla. Opiskelijakunta kouluttaa tutorit ja myös koordinoi tutortoimintaa. Opiskelijatutoreita ovat vertais-, kv-, callidus- ja markkinointitutorit, joilla kaikilla on oma toimenkuvansa. Vertais-tutor on vanhempi opiskelija, joka tukee ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoita. Kv-tutorin tehtävänä on auttaa ja tukea vaihto-opiskelijoita Suomeen tutustumisessa. Callidus-tutor on opiskelija, joka toimii vertaisohjaajana ja jakaa kokemuksensa ja osaamisensa tietystä osaamisalueesta. (SAMOK ry 2012, 13–15.) Markkinointitutorit pääsääntöisesti markkinoivat koulua ulospäin. Tutoreiden on pyrittävä aktiiviseen yhteistoimintaan opiskelijakunnan kanssa, sillä päämäärät ovat yhtenäiset, eli opiskelijoiden olojen parantaminen (Härkönen 2003, 16).

Eri tutorointimuodot kohtaavat opiskelijoita opintojen eri vaiheissa. Markkinointitutorit kohtaavat toisen asteen opiskelijoita ennen korkeakouluopintojen aloittamista. Vertaisohjauksen tehtäväkenttä puolestaan on laaja ja sen voi jaotella eri osa-alueiksi,

jotka vaativat erilaista osaamista. Aloittavan ryhmän tutorointi, vieraasta kulttuurista saapuvien vaihto-opiskelijoiden kv-tutorointi ja opintojen keski- ja loppuvaiheeseen kohdentuva callidus-tutorointi pohjautuvat kaikki samaan yhteisöllisyyden ja kokemusten jakamisen ajatukseen, mutta niiden tavoitteet ja toteutustavat ovat hyvin erilaisia. Eri tutorointimuotojen tarpeet huomioon ottaen on järkevää, että jokaiselle eri osa-alueelle koulutetaan erikseen. Eri tutorointimuotojen lisäksi vastuuhenkilöt muodostavat toiminnan tukirangan ja heidät kannattaakin perehdyttää tehtäväänsä kunnolla erillisen koulutuksen avulla. (Kallinen ym. 2006, 66.)

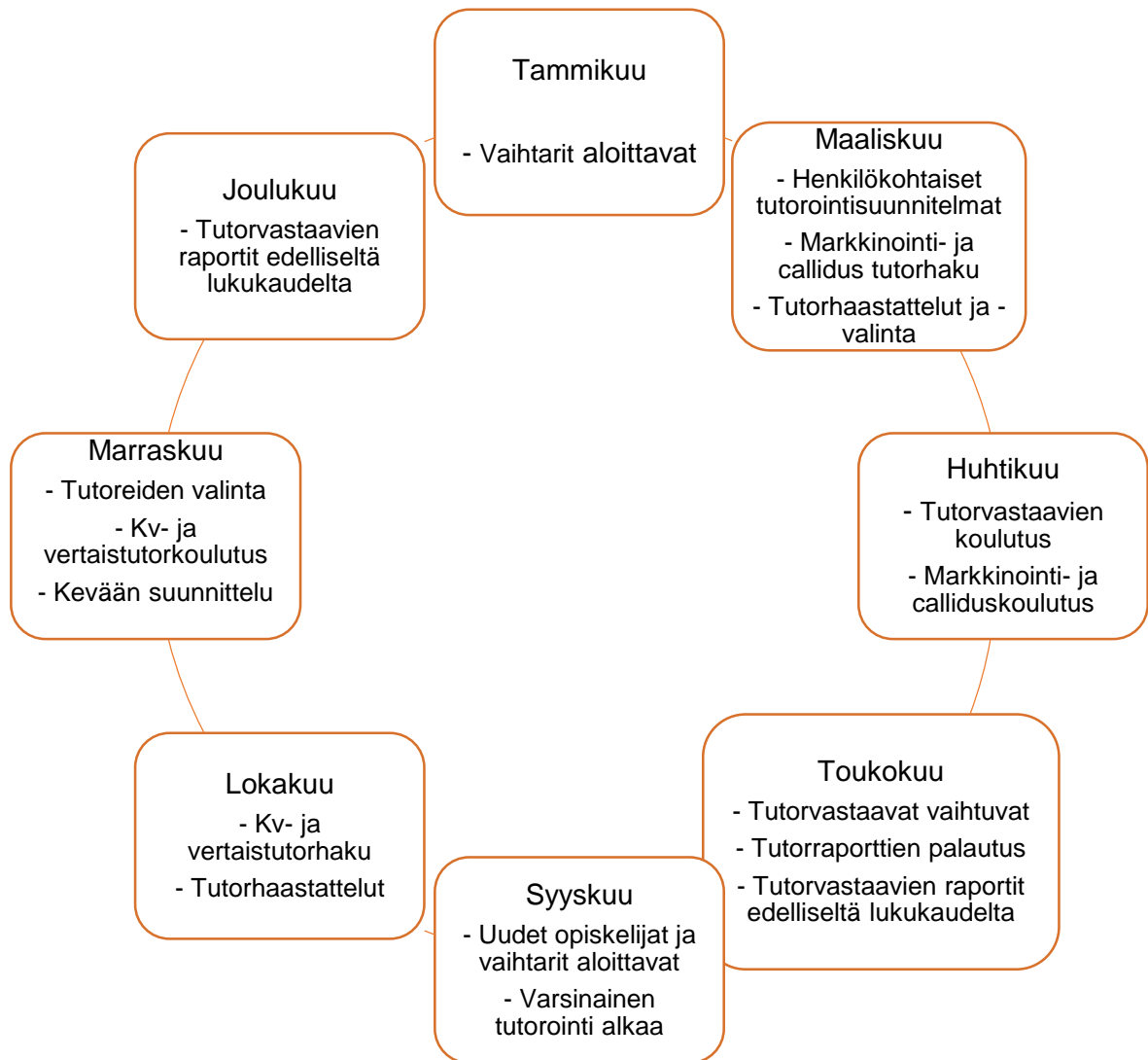
Tutorilla on toiminnassaan suuri vastuu. Hän on uusien opiskelijoiden silmissä opettajaan verrattavissa oleva vaikuttajapersoona, jonka sanomiset muistetaan koko opintojen ajan. Tutorin kannattaa etukäteen miettiä, minkälaisen kuvan hän antaa itsestään, koulusta, opettajista ja opiskelusta. Negatiivista ilmapiiriä ei kannata painottaa, vaan opiskelijalle pitää antaa mahdollisuus luoda itse kuva asioista. Tutorin kannattaa varoa antamasta väärää tai asenteellista tietoa. (Härkönen 2003, 11–12.) Vertaisohjaus voi myös vahvistaa virheellisiä käsityksiä ja luoda pessimististä tulevaisuuden kuvaa (Skaniakos ym. 2012, 84). Näin ollen tutorin täytyy huolehtia, että jollei hänellä ole mitään positiivista sanottavaa koulustaan tai opinnoistaan, on parempi olla sanomatta mielipidettään näistä asioista (Härkönen 2003, 12). Tutortoiminnasta on hyötyä myös tutorin itsensä kannalta, esimerkiksi vastuunotto-kyky kasvaa, ammatti-identiteetti tulevaa työtä kohtaan selkiytyy, tiimityötaitot ja yhteistyökyky kehittyvät, esiintymistaito paranee ja valmius toimia erilaisissa tilanteissa kasvaa. Lisäksi tutor verkostoituu ja tutustuu myös muihin aloihin, kehittää ongelmanratkaisukykyään, saa opintopisteitä sekä todistuksen vapaaehtoisesta toiminnasta. (SAMOK ry 2012, 14; Härkönen 2003, 10.)

4.1 HUMAKOn tutortoiminta

HUMAKOn tutortoiminta uudistuu voimakkaasti vuonna 2013. Osaltaan tähän on vaikuttanut Humak:n rakenteellinen kehittäminen, jonka takia HUMAKOnkin on uudistuttava. Osaltaan taas muutokseen vaikuttaa epäselvät ohjeistukset ja hajanaiset käytännöt Humak:n eri kampusten välillä. Nykymuotoisena tutortoiminta on koettu toimimattomaksi ja HUMAKO haluaakin uudistaa tutortoiminnan opiskelijakuntavetoiseksi ja

vastaamaan todellisia tutoreiden ja tutoroitavien tarpeita. Perustutoreiden lisäksi kampuksilla toimii tutorvastaava opiskelija, joka johtaa kampuksen tutortoimintaa ja pitää yhteyttä muiden kampusten tutorvastaavien ja HUMAKO:n kanssa. Tutoreiden tukena toimii myös tutorvastaava lehtori, joka toimii linkkinä tutoreiden ja henkilökunnan välillä ja omalta osaltaan toimii tutoreiden tukena. (HUMAKO 2013b.)

Uudessa mallissa HUMAKO eriyttää eri tutorointimuodot toisistaan ja jokaiseen osa-alueeseen koulutetaan erikseen. Osa-alueet ovat kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden tutorointi, vertaistutorointi, callidus-tutorointi ja markkinointitutorointi. Varsinainen tutoreiden vuosi alkaa syyskuussa, jolloin uudet opiskelijat ja osa vaihto-opiskelijoista aloittavat koulun. Loput vaihto-opiskelijat aloittavat tammikuussa. Syyskuussa myös markkinointitutorit aloittavat toisen asteen kouluissa vierailut ja callidus-tutorit toimivat tarpeen mukaan. Lokakuussa HUMAKO aloittaa kampuksilla uusien kv- ja vertaistutoreiden haun ja kampusten tutorvastaavat haastattelevat tutoriksi pyrkivät. Marraskuussa suoritetaan uusien tutoreiden valinta ja koulutus, lisäksi suunnitellaan kevättä. Vertaistutorit pyritään kouluttamaan ensimmäisen vuoden opiskelijoista ja kv-tutorit puolestaan useammalta vuosikurssilta. Joulukuussa kampusten tutorvastaavat palauttavat HUMAKO:lle raportin kuluneesta vuodesta. Maaliskuussa puolestaan alkaa haku callidus- ja markkinointikoulutukseen ja jälleen tutorvastaavat haastattelevat halukkaat opiskelijat kampuksilla. Marraskuussa koulutetut tutorit palauttavat tutorsuunnitelmansa maaliskuussa. Huhtikuussa järjestetään koulutus tutorvastaaville sekä callidus- ja markkinointikoulutukset. Toukokuussa vanhat tutorvastaavat jättävät puolivuotisraportin HUMAKO:lle ja uudet tutorvastaavat aloittavat pestinsä. Lisäksi vuoden tutortoiminnassa mukana olleet palauttavat raportit omasta toiminnastaan tutorina. Seuraavassa kuviossa näkyy HUMAKO:n tutortoiminnan vuosikello. (mt.)

Kuvio 2: HUMAKOn tutortoiminnan vuosikello

Vertaistutoroinnin tavoitteeksi HUMAKO määrittelee seuraavan:

”Vertaistutor perehtyy toimintaansa vertaisohjaajana sekä opiskeluhyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden edistäjänä kampuksellaan. Opiskelija toimii aloittavan opiskelijan vertaistukena.”

Vertaistutorin tehtäviä puolestaan ovat vertaistuen tarjoaminen, pääsykoetutorointi, uusien opiskelijoiden orientoiminen, pienryhmätutorointi, koko kampuksen yhteisten tapahtumien järjestäminen, uusien tutoreiden perehdyttäminen kampuksen käytänteisiin ja informaatiolinkkinä toimiminen. Vertaistutorit osallistuvat myös tarvittaessa tutorvastaavan tukena uusien tutoreiden haastatteluihin. Lisäksi tehtäviin kuuluvat kaikkien tutoreiden yhteiset tehtävät. Jokainen HUMAKOn tutor osallistuu koulutukseen, tekee suunnitelman toiminnastaan ja kirjoittaa raportin toiminnan päätteeksi. Muina

tehtävinä tutorit osallistuvat yksikön tutortapaamisiin, toimivat vuorollaan tapaamisen sihteerinä ja tekevät tutorvastaavan ohjeistamat tehtävät. (mt.)

4.2 Vertaistutorointi

Vertaistutorointi on keskeinen ammattikorkeakoulujen ohjausmuoto. Uusimmat käsitykset vertaistuesta näkevät sekä auttajan, että oppijan tasa-arvoisina, samankaltaisten oppimistehtävien parissa työskentelevinä ja toinen toisiltaan oppivina. Korkeakouluissa vertaisryhmiä on hyödynnetty aloitusvaiheen opintojen lisäksi oppimisen tukemisessa. Vertaistuki perustuu ryhmäläisten keskinäiseen suhteeseen toistensa oppimisprosessien tukijana. (Skaniakos ym. 2012, 83–84.) Vertaisohjauksen ydinajatuksena on opiskelijoiden toisilleen antama tuki opintojen aikana. Vertaisohjaus perustuu samassa tilanteessa olevien tai olleiden henkilöiden keskinäiseen vuorovaikutukseen, jossa jaetaan tietoja, taitoja ja kokemuksia. (Kallinen ym. 2006, 10.) Vertaistutorointi on hyvä, perinteinen ja tärkeä käytänne, joka on vahva tuki aloittaville opiskelijoille. Ohjauksellisesti vertaistutorointi painottuu psykososiaaliseen tukeen ja sillä voidaan nähdä olevan merkittävä rooli opintojen alkuvaiheen ohjauksessa. (Skaniakos ym. 2012 94.)

Vertaistutor luo omalla käytöksellään hyvää ilmapiiriä. Yhteisöissä, joissa on hyvä ilmapiiri, viihdytään paremmin ja poissaoloja on vähemmän. Tärkeitä asioita ilmapiiriin luomisessa ovat rehellisyys, tasa-arvoisuus, kannustavuus, rohkaiseminen, välittäminen, innostavuus ja ylipäänsä myönteisyys. Kannustaminen ja rohkaisu vaikuttavat tunteisiin. Kun ympäristö ja ilmapiiri ovat myönteisiä, ohjattavat kokevat itsensä hyväksytyiksi ja saavat ihmiset yrittämään parhaansa ja innostumaan ehkä vaikeitakin asioita. Ohjaajan iloinen, ystävällinen ja elinvoimainen lähestymistapa saa myös ohjattavat toimimaan samalla tavalla. (Kalliola ym. 2010, 59–60, 68.)

Vertaistutorointi on ammattikorkeakoulun resursoimaa ja opiskelijakunnan koordinoimaa. Vertaistutor ohjaa uusia opiskelijoita ensimmäisen lukuvuoden ajan ja auttaa opiskelijaa tutustumaan opintoihin, opiskeluyhteisöön ja –paikkakuntaan. Vertaistutorointi korostaa yhteisöllisyyttä ja edistää ryhmäytymistä. (SAMOK ry 2012, 14.) Tutorin vetämä vertaisryhmä ei ole terapeutista vaan opintoihin suuntaavaa ohjausta.

Vertaistutoroinnin tarkoituksena on oppia tietoja ja taitoja, jotka auttavat sopeutumaan uuteen tilanteeseen korkeakouluopiskelijana. (Skaniakos ym. 2012, 86.) Vertaistutoroinnin tärkein tehtävä on opastaa ensimmäisen vuoden opiskelijoita ammattikorkeakouluopintoihin orientoitumisessa (mt., 85). Ei kuitenkaan pidä unohtaa vanhempiaan opiskelijoita; toisaalta hyvän ryhmäyttämisen lopputuloksena opiskelijat toimivat vertaisryhmänä toisilleen ilman tutorin opastusta.

Vertaistutorina toimii useimmiten saman alan vanhempi opiskelija, joka ohjaa ja opastaa opinnoissaan varhaisemmassa vaiheessa olevaa opiskelijaa. Tutorin ohjaamat opiskelijat muodostavat vertaisryhmän, jossa vertaisuutta tuottavat sekä tutor itse, että ryhmän muut opiskelijat. (mt., 84–85.) On kuitenkin tärkeää huomioida, että vaikka tutorit tekevät ohjaustyötä, he eivät kuitenkaan ole ohjauksen ammattilaisia ja he tarvitsevat tukea ja koulutusta toimintaan. Vertaistutorit tarvitsevat tueksensa myös ohjausverkostoa. (mt., 95.) Ammattikorkeakoulun vertaistutorit tekevät yhteistyötä pääsääntöisesti muiden tutoreiden tai opiskelijoiden kanssa, vaikka tarpeellisia verkostoja on muitakin. Tästä voi päätellä, että opiskelijoiden keskinäisiin vertaissuhteisiin pohjautuva tuki on erittäin merkityksellistä. (mt., 92–93.)

Vertaistutoroinnista on hyötyä paitsi aloittavalle opiskelijalle, myös tutorille (mt., 95). Vertaisohjaajana toimiminen tukee ja kehittää erilaisia työelämälähtöisiä tarpeita, kuten esiintymistaito, ryhmätyötaidot ja oman ajan käytön hallinta. Ammatillisen kasvun merkitystä voi korostaa antamalla opiskelijalle todistuksen toiminnastaan. Parhaimmillaan vertaisohjaajuus muodostaakin opintokokonaisuuden, johon sisältyy sekä yleisiä että erityisiä työelämävalmiuksia. Nykyinen työelämä laittaa työntekijän usein tilanteeseen, jossa pitää jakaa omaa osaamistaan ja asiantuntemustaan. (Kallinen ym. 2006, 64–65; Skaniakos ym. 2012, 95–96.) Siihen, kuinka hyvin tutorit osaamistaan tunnistavat, vaikuttavat henkilökohtaiset valmiudet, saatu ohjaus ja toimintaan kohdistuvan reflektion määrä. Ryhmänohjauskokemus voi tukea kehittymistä sekä ohjaustaidoissa että oppimisen reflektoinnissa. (Skaniakos ym. 2012, 96.) Vertaistutoroinnin haasteena ovat tutorit, joilla ei yleensä ole varsinaista kokemusta tai koulutusta ryhmänohjauksesta (mt., 86).

Vertaisohjaajien rekrytointi kannattaa hoitaa kunnolla. Hyvällä kampanjalla toiminnan tunnettavuutta lisätään; näin myös ne opiskelijat, jotka eivät ole kiinnostuneet vertaisohjaajana toimimisesta saavat lisätietoa. Riittävän näkyvällä rekrytoinnilla ja tarpeeksi houkuttelevalla toiminnalla hakijoita voi olla enemmän, kuin on järkevää kouluttaa. Näin ollen kannattaa haastattelun ja hakulomakkeen avulla kartoittaa oikeasti toiminnasta kiinnostuneet opiskelijat. (Kallinen ym. 2006, 65.) Hyvä rekrytointi ja kampanjointi toteutuvat parhaiten opiskelijakunnan, tutorin ja korkeakoulun henkilöstön välisenä yhteistyönä.

Vertaisohjaajien on tärkeää seurata omaa työtänsä. Työn seurannalla on kaksi tavoitetta. Sen lisäksi, että opiskelija voi näin itse seurata tutortuntien kerääntymistä ja todentaa työnsä, seuranta tuo tärkeää tietoa toiminnan suunnittelun ja arvioinnin kannalta. (mt., 68.) Tuntien keräämisen lisäksi tutorin on tärkeää kerätä palautetta, sekä positiivista että negatiivista. Palautteen keruulla on merkitystä sekä tutorille itselleen, ohjattaville opiskelijoille että ohjausta järjestävälle taholle. Myönteisen palautteen antaminen lisää arvostusta. (Kalliola ym. 2010, 61.)

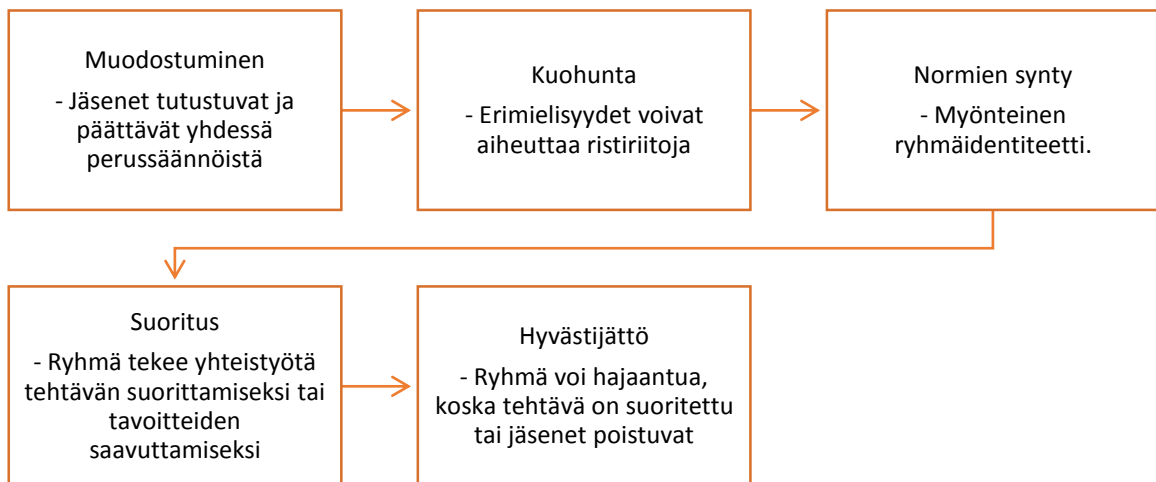
5 RYHMÄPROSESSIT

Ohjaajuudessa olennainen asia on ohjattava. Ohjattavat tarkoittavat kaikkia niitä kohderyhmiä, joiden parissa ohjaustyötä tehdään. Ohjattava voi olla lapsi, nuori, aikuinen tai vanhus. Ohjattavana voi olla yksittäinen ihminen tai jokin ryhmä. Ohjaajan on hyvä miettiä etukäteen, millaista ryhmää tulee ohjaamaan ja mikä on ohjaajan kohderyhmä. (Kalliola ym. 2010, 10.) Tässä opinnäytetyössä ohjattavilla tarkoitetaan pääsääntöisesti oman alan alemmilla vuosikursseilla olevia opiskelijoita ja pääpaino ohjauksessa on vertaisohjaus. Ohjauksessa ja erityisesti vertaisohjauksessa on hyvä ottaa huomioon, kuinka ryhmä muodostuu ja mitä asioita ryhmä kohtaa.

Ryhmän muodostumisen vaiheista on kehitetty erilaisia teorioita. Ryhmän muodostumista voi kutsua myös ryhmän elinkaareksi, jotka jokainen ryhmä käy läpi riippumatta

siitä, onko kyseessä viiden päivän kesäleiri vai kolmen vuoden opiskelurupeama. Lyhyemmässä ryhmässä prosessi etenee nopeammin. (mt., 108.) Ryhmänohjaus teorit etenevät yleensä niin, että alun varovaisen tunnustelun jälkeen siirrytään hämmennysvaiheeseen, jota seuraavat toiminnan vakiintuminen ja lopulta ero (Harinen ym. 2009, 29). Yleisesti käytössä oleva prosessi on yhdysvaltalaisen tutkijan Bruce Tuckmanin julkaisema. Osa prosessin käyttöarvosta tulee sen iskevista nimistä: forming, storming, norming, performing ja adjourning, joita käsitellään tarkemmin seuraavassa kappaleessa. (Kopakkala 2005, 49.)

Muodostumisvaiheessa (forming) ryhmäläiset etsivät omaa paikkaansa ja tukeutuvat vahvasti ohjaajaan. Jäsenten käytös on varovaista, eikä kukaan halua ärsyttää muita. (mt., 49.) Vaihetta voi kutsua myös nimellä tutustumisvaihe (Kalliola ym. 2010, 109). Tässä vaiheessa tutorin tehtävänä on luoda ryhmään sellainen tunnelma, että jokainen hyväksytään omana itsenään. Tärkeää on muistaa ensivaikutelman tärkeys ja valmistautua ensikohtaamiseen hyvin. (Härkönen 2003, 35.) Kuohuntavaiheessa (storming) yksilöt haluavat erottua ryhmästä. Ryhmässä on paljon konfliktitilanteita ja ryhmässä voi muodostua alaryhmiä. (Kopakkala 2005, 49–50.) Tutorin pitää muistaa säilyttää neutraali asemansa ryhmässä (Härkönen 2003, 37). Seuraavassa vaiheessa, eli sopimisvaiheessa (norming) ryhmän jäsenet alkavat hyväksyä toisensa ja ryhmähenki muodostuu. Ryhmässä syntyy yhteenkuuluvuuden tunne ja ryhmän pelisäännöt selkiytyvät. (Kopakkala 2005, 50.) Ryhmäläisillä voi kuitenkin olla tunne, että ryhmä on pysähtynyt paikoilleen. Tutorin tehtävänä on innostaa ryhmää jälleen yhteistoimintaan. (Härkönen 2003, 38.) Hyvin toimiva ryhmä (performing) on tuottava, tehokas ja luova. Ryhmän jäsenet kykenevät toimimaan vastuullisesti ja rakentavasti. (Kopakkala 2005, 50–51.) Tässä vaiheessa tutor siirtää omia tehtäviään ryhmän vastuulle ja pikku hiljaa luopuu aktiivisesti tutorin roolistaan. Tutor on kuitenkin käytettävissä, jos ryhmä niin haluaa. (Härkönen 2003, 39.) Ryhmän lopettamisen vaiheessa (adjourning) ryhmä ei ole enää suorituskeskeinen ja ryhmän jäsenet hyvästelevät toisensa. Erovaiheessa ryhmä kokee usein vahvoja tunteita. (Kopakkala 2005, 51.)

Kuvio 3: Ryhmän kehityksen viisi vaihetta. (Pennington 2005, 74.)

Useimmiten ryhmä ei kuitenkaan kehity suoraviivaisesti, vaan jokaisen ryhmän kehityskulku on ainutlaatuinen. Ryhmä etenee ja välillä jopa peruuttaa kehityksessä. Useimmissa ryhmissä on havaittavissa useaan vaiheeseen liittyviä ilmiöitä yhtä aikaa. (Kopakkala 2005, 59.) Ryhmän hyvästellessä osan jäsenistään, se voi joutua liikkumaan hyvästijätöstä takaisin kuuhuntavaiheeseen tai normien syntyyn (Pennington 2005, 74). Pienryhmätutorointia hyödyntämällä luokka saadaan jaettua pienempiin yksiköihin, joiden ohjaaminen on tutorille helpompaa.

5.1 Ryhmä

Ryhmän muodostavat jäsenet, jotka tuntevat toisensa yhdenvertaiseksi jonkun tekijän suhteen. Näkemystä ei kuitenkaan tarvitse jakaa kaikkien jäsenten kanssa samanaikaisesti, vaan olennaista on, että vertaisuudesta on olemassa pääasiallisesti jaettu yhdenmielisyys, yhteinen tavoite ja käsitys siitä, keitä ryhmään kuuluu. Keskeistä on myös, että ryhmän jäsenten välillä on vuorovaikutusta. (Kilpikivi ym. 2011, 65; Kopakkala 2005, 36; Pennington 2005, 8; Repo-Kaarento 2007, 25; Skaniakos ym. 2012, 84.) Tässä yhteydessä yhdenvertaisuudeksi voidaan laskea samaan vuosiluokkaan

kuuluminen. Korkeakouluryhmissä olennaista on, että kuinka hyvin onnistutaan löytämään vertaisuutta kokemuksellisesti tuottavat tekijät, sillä opiskelijoista ei tule automaattisesti yhteneväistä ryhmää (Skaniakos ym. 2012, 84). Yhteisö voi olla yksilölle tärkeä, vaikka hän ei näyttäisikään olevan usein vuorovaikutuksessa sen muiden jäsenten kanssa. Yhteenkuuluvuuden tunne kuitenkin vahvistuu yhteisessä toiminnassa. (Kopakkala 2005, 31.) Aloittavalle opiskelijalle hyvä ryhmä luo vahvan tukiverkoston ja ehkäisee syrjäytymistä (Kilpikivi ym. 2011, 68). Ryhmän jäsenten positiivinen keskinäisriippuvuus tarkoittaa sitä, että jäsenet tarvitsevat toisiaan saavuttaakseen omat tavoitteensa. Negatiivisesti riippuvan ryhmän toiminta on puolestaan kilpailullista niin, että yksi tai muutama voittaa ja loput häviävät. (Repo-Kaarento 2007, 37.)

Ryhmädynamiikalla tarkoitetaan ryhmän sisäisiä voimia, jotka saattavat olla yksilön näkökulmasta hyvinkin merkittäviä. Usein puhutaan myös ryhmäilmiöstä. Käsitteillä viitataan siihen, että usein ryhmä toimii tavalla, jota ei pysty ennustamaan sen yksittäisten jäsenten käytöksestä. Ryhmädynamiikka syntyy jäsenten välisestä vuorovaikutuksesta. On hyvä huomioida, että yhden henkilön viestiessä koko ryhmälle, ei kyseessä ole tiukassa mielessä vuorovaikutustilanne. Mitä kauemmin tilanne jatkuu niin, että ryhmälle viestitään ikään kuin se olisi yhtenäinen yksikkö, ”ryhmäyksilö”, sitä enemmän jäsenet luopuvat yksilöllisestä vastuusta edistää ryhmän tilannetta. Ryhmässä toimiessaan jäsenillä on käsitys, että yksittäisen toimijan tekemisiä ei arvioida, sillä hyvin usein yksittäisen jäsenen vaikutus kokonaisuuteen on epäselvä. Ryhmän toiminnan kannalta on tärkeää, että jäsenet ovat sitoutuneita toimintaan ja he myös pitävät ryhmää tärkeänä. (Kopakkala 2005, 37–41; Pennington 2005, 80.) Hyvällä ryhmäytymisellä jäsenet oppivat tuntemaan toisensa ja pienryhmätoiminnalla varmistetaan, että jokainen saa äänensä kuuluviin. Pienemmässä ryhmässä jäsenten on helpompi tutustua toisiinsa, kuin koko luokan yhteisissä toiminnoissa, sillä ihmisiin tutustutaan aina yksi kerrallaan. Kun ryhmässä on yksikin ”turvaihminen”, on ryhmän jäsenen olo paljon kotoisampi. (Kopakkala 2005, 67.)

5.2 Ryhmäyttäminen

Ryhmäyttäminen on prosessi, jossa ryhmän jäsenten vuorovaikutusta, luottamusta ja turvallisuutta tuetaan ja kehitetään. Prosessin tavoitteena on luottamuksellisen ilmapiirin ja turvallisuuden tunteen synnyttäminen, sillä ne mahdollistavat avoimen ympäristön. Avoimessa ympäristössä yksilöt voivat ilmaista omia ajatuksiaan ja tunteitaan sekä kokea tulleen hyväksytyksi. Uuden ryhmän alkaessa on tärkeää selkeä aloitus sekä jäsenten keskinäinen tutustuminen. Molemmat vähentävät alkuahdistusta. (Kalliola ym. 2010, 112; Kilpikivi ym. 2011, 65.) Aloittavan ryhmän ryhmäyttämällä on suuri vaikutus opintojen tueksi. Hyvä ryhmä luo opiskelijalle hyvän vertaistukiverkoston, joka osaltaan ehkäisee syrjäytymistä. (Kilpikivi ym. 2011, 62.) Ryhmäyttämisestä on havaittu olevan hyötyä erityisesti pitkäaikaisten ryhmien toiminnassa. Ryhmäyttäminen sitouttaa jäsenet voimakkaammin ryhmään ja muihin jäseniin sekä edesauttaa ryhmää tavoitteen saavuttamisessa. (Kalliola ym. 2010, 112.) Ryhmädynamiikka syntyy siitä, että ryhmä pyrkii ratkaisemaan liittymisen ja erillisyyden välisen dilemman. Ryhmän jäsenet liittyvät emotionaalisesti toisiinsa sitä mukaan, miten turvalliseksi he kulloinkin olonsa ryhmässä tuntevat. (Kopakkala 2005, 58.)

Opiskelujen sosiaalisuus tukee opiskelijaa ja lisää sitä kautta hänen elämänhallintaansa. Hyvät sosiaaliset suhteet ovat voimavara ja niiden puute puolestaan selkeästi terveystarve. Sosiaalista tukea voi saada opiskeluyhteisöstä, jolloin yhteisöllisyys ja sosiaalinen pääoma lisäävät hyvinvointia. Opiskeluryhmään kuulumisen edistää myös opintojen etenemistä ja sosiaalinen opiskelu-ympäristö on tärkeä voimavaroja tukeva tekijä. (Väätäjä & Nieminen 2011, 81.) Opiskeluyhteisön toimiva vuorovaikutus ja opiskelijoiden aktiivinen osallistuminen ammattikorkeakoulun toimintoihin tukevat opintoja ja suojaavat monilta ongelmilta (Lipponen ym. 2011, 122). Yhteisöllisyys on keskeinen inhimillinen tarve ja yhteisöön kuulumisen merkityksellinen itsetunnon ja itsensä hyväksymisen rakennuspuu (Isokorpi 2003, 112).

Opiskelijoiden ryhmäytyminen ei ole automaattista, koska asioiden ja ihmisten kanssa ollaan paljon tekemisissä myös virtuaalisesti. Koska opiskelua ei ole sidottu aikaan tai paikkaan, niin ollaan vähemmän tekemisissä opiskelutovereiden kanssa. Oppimisympäristön laajentuminen lisää syrjäytymisriskiä ja vaikeuttaa mahdollisten ongelmien

havaitsemista ja niihin puuttumista. (Halonen & Hovi & Saariaho & Salomäki 2011, 163.) Jos henkilöt kuitenkin ajattelevat muodostavansa ryhmän, he ovat useimmiten oikeassa (Kopakkala 2005, 37).

5.3 Pienryhmätoiminta

Ryhmän koko vaikuttaa sen toimintaan. Vuorovaikutussuhteiden määrä kasvaa ryhmän koon kasvun mukana ja samalla vuorovaikutuksesta eri jäsenten välillä tulee mutkikkaampaa. Mitä suurempi ryhmä, sitä vähemmän sen jäsenillä on tilaa puhua. (Repo-Kaarento 2007, 109.) Pienryhmätoiminnassa nimenomaan yksilön tukeminen on tärkeää (Harinen ym. 2009, 17; Kopakkala 2005, 35). Ohjaajan tavoitteena on saada aikaan kiinteä ryhmä, joka tukee myönteisesti sen yksittäisiä jäseniä (Harinen ym. 2009, 54). Pienemmät ryhmät ovat suuria tehokkaampia käyttämään informaatiota päätöksentekoon ja ne ryhtyvät myös toimimaan nopeammin (Pennington 2005, 79). Pienryhmätoiminta on luonteeltaan projekti, jolla on tavoitteet ja suunnitelma. Ideaalimalissa on suunniteltu aloitusvaihe, toimintavaihe ja lopetus. (Harinen ym. 2009, 51, 84). Ryhmän muoto on sidoksissa sen ja sen jäsenten tavoitteisiin. Yhteisellä tavoitteella ryhmään syntyy auttavaa yhteistoimintaa. (Repo-Kaarento 2007, 33.)

Suuret ryhmät jakaantuvat pieniä helpommin pienemmiksi osaryhmiksi. Osaryhmillä on suurempi vaikutus koko ryhmän toimintaan kuin yksilöillä. (Pennington 2005, 80.) Pienryhmiin jako onkin järkevää, sillä iso ryhmä jakaantuu pienemmiksi ryhmiksi väistämättä. Tätä kutsutaan klikkiytymiseksi, joka on yksi ryhmäprosessin vaihe. Käytännössä pienryhmät muotoutuvat siten, että ensimmäisen vuoden opiskelijat muodostavat vertaisryhmät. Nämä ryhmät saavat tuekseen vanhemman opiskelijan, joka ohjaa heitä koulun käytänteisiin ja oman alan opintoihin. (Skaniakos ym. 2012, 83.)

Pienryhmätoiminnan vetäjä joutuu pohtimaan myös yllätysten sietoon liittyviä kysymyksiä, sekä itsensä että ryhmän kannalta. Sekä epämääräisenä leijuva, että liian tarkoin suunniteltu ohjelma saattavat aiheuttaa katkoksia ja ongelmia tekemishetkien eteneeseen. Ryhmän jäsenet oletetaan usein aktiivisiksi toimijoiksi ja oman tekemisensä

subjekteiksi, jotka ottavat vastuun omasta toiminnastaan. Toimintaan rakentuva ryhmätoiminta ei kuitenkaan ole välttämättä kaikille tuttua ja ihmiset saattavat asettua nimenomaan toiminnan kohteena olemiseen. Ohjauksellisesta näkökulmasta otollisinta on, kun ryhmän jäsenet kokevat ideoineensa itse jonkun asian, joka on myös linjassa ohjaajan asettamien tavoitteiden mukaisesti. Tällöin toiminnan ohjaukset ovat sopivasti kaikkien käsissä, mikä on pienryhmäohjauksen periaatteellinen tavoitetilä. (Harinen ym. 2009 37–43.) Pienryhmätoiminnan aloituksessa on hyvä kertoa sen jäsenille, mikä on toiminnan tarkoitus ja mitä sillä tavoitellaan, näin ryhmäläiset saadaan sitoutettua ryhmään ja myös toimimaan itse aktiivisena ryhmän jäsenenä. Tutorin tehtävänä on myös kannustaa ryhmää toimimaan itsenäisesti ja itseohjautuvuuden lisääntyessä siirtä takaa-alalle.

Ryhmä tarvitsee toimiakseen jonkun, joka vastaa sen olemassaololle välttämättömistä tehtävistä. Tärkeää on näyttää suuntaa, päätösten tekeminen ja visioiden luonti. Ilman suunnannäyttäjää ryhmä hajaantuu. Ryhmän sisäinen organisointi mahdollistaa työnjaon ja toimintaprosessien syntyminen. Ryhmässä pitää antaa palautetta, sillä ilman palautteen antoa ryhmäläinen ei voi olla varma, toimiiko hän työnjaon mukaisesti. Ryhmän sisällä pitää myös huolehtia riittävästä tiedottamisesta, sekä ryhmän sisäisistä että ulkoisista asioista. Pienryhmän johtajana tutor ei varsinaisesti ole perinteinen esimies. Tässä tapauksessa johtaminen on enemmän kyselevää, keskustelevaa ja valmentavaa. Hyvä tutor tukee pienryhmää kantamaan vastuuta niin ala- kuin ylämäessäkin. Tutorin tehtävänä on huolehtia ryhmästä kokonaisvaltaisesti ja tukea ryhmän jäsenten keskinäistä yhteistoimintaa ja oppimista. Vetäjällä itsellään tulee myös olla selkeä visio ryhmän tehtävästä ja tulevaisuudesta. Ryhmälle on tärkeää se, mihin tutor uskoo ja mistä hän on innostunut. Hyvän ryhmän ohjaajan tulee sekä ymmärtää roolinsa, että viihtyä siinä. (Kopakkala 2005, 89–95.)

6 VERTAISTUTORIN KÄSIKIRJA

HUMAKOn vertaistutorin käsikirjan luomisen apuna käytettiin muiden korkeakoulujen ja opiskelijakuntien tutoroppaita. Oppaat eivät ole suoraan vertailukelpoisia keskenään, koska tutorin tarvitsemat tiedot vaihtelevat korkeakoulusta toiseen. Muista oppaista on kuitenkin saanut sisältöjä ja ajatuksia HUMAKOn oppaan toteuttamiseen; loppujen lopuksi vertaistutorin päätehtävä on aina vertaisena olo. Apuna olivat Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun opiskelijakunta KETOAKUn Opiskelijatuutorin opas (2011), Lahden ammattikorkeakoulun opiskelijakunta LAMKOn Tutoropas (2011), Metropolia ammattikorkeakoulun opiskelijakunta METKAN Tutorin käsikirja (2012) ja Oulun seudun ammattikorkeakoulun opiskelijakunta OSAKOn Tuutorin käsikirja (2013). Vertaistutorin käsikirjan sisällysluettelo luotiin edellä mainittujen oppaiden parhaista puolista.

6.1 Käsikirjan ilme ja sisältö

Käsikirjaan on koottu HUMAKOn vertaistutorin tarvitsemat tiedot. Käsikirja on tarkoitettu käytettäväksi koulutuksen jälkeen, jolloin se toimii uuden vertaistutorin tietopankkina. Sisällöllisesti käsikirja toimii tärkeänä osana vertaistutoroinnin laadun seuraamisessa ja tukee paitsi tutoroinnin tavoitteiden myös tutoreiden henkilökohtaisten tavoitteiden suorittamisessa.

Sisällysluettelon järjestys noudattelee pitkälti muiden opiskelijakuntien tutoroppaiden sisällyksiä. Käsikirjaan ei ole alun perinkään ollut tarkoitus sisällyttää ohjeistuksia esimerkiksi tutorvastaavalle opiskelijalle, tutorvastaavalle lehtorille tai muiden, kuin vertaistutoreiden tarvitsemia ohjeistuksia. Tämän vuoksi muiden opiskelijakuntien tutoroppaista oli helppo sulkea pois otsikoita, mitä HUMAKOn vertaistutorin käsikirjaan ei tarvinnut sisällyttää. Esimerkiksi KETOAKUn ja LAMKOn tutoroppaissa oli osiot myös kv-tutoreille. HUMAKOlla on kuitenkin erikseen opas nimenomaan kv-tutoreiden käyttöön.

Jokaisessa oppaassa on esiteltynä tutorin tehtävät, vastuu ja ryhmän muodostuminen. Nämä löytyvät myös HUMAKOn vertaistutorin käsikirjasta. Otsikko vertaistutorina toimiminen on peräisin HUMAKOn omasta materiaalista. Myös oma opiskelijakunta ja muut ohjaukseen liittyvät henkilöt ovat esitelty jokaisessa oppaassa, joissakin tarkemmin kuin toisissa. Tutorin sanakirja oli OSAKOn oppaassa. Ohjeet suunnitelman ja raportin tekoon löytyivät METKAN oppaasta. Humak:n onkin kaivattu kunnollista ohjeistusta tutoreitten suunnitelman ja raportin tekoon, sillä aiemmat on koettu liian raskaiksi opiskelijoille. Käsikirjaan lisättiin HUMAKOon sopiva ohjeistus. LAMKOn tutoroppaassa puolestaan oli ”mitä tutorilta odotetaan” – osio. Se oli hyödyllinen myös HUMAKOille, sillä usein tutoreiden on vaikea luoda tavoitteita toiminnalle. Muiden opiskelijakuntien materiaalista oli kaiken kaikkeaan hyötyä ja ne toimivat hyvänä ajatusten innoittajana.

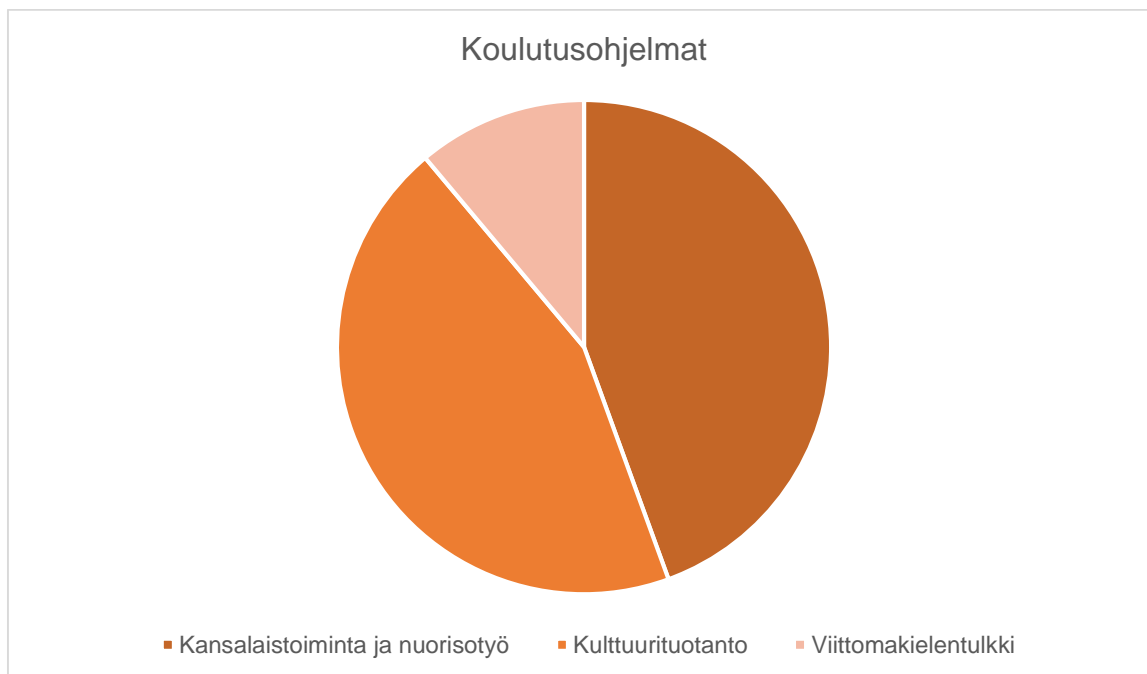
Käsikirjan taitto ja visuaalinen ilme jää HUMAKOn tehtäväksi. HUMAKO uudistaa logoaan ja värimaailmaansa tänä vuonna, joten ei ole järkevää tehdä vanhan ilmeen mukaista käsikirjaa. Olisi suotavaa, että tekstien tukena HUMAKO käyttäisi tutortoimintaa liittyviä kuvia.

6.2 Asiantuntijahaastattelut

Vertaistutorin käsikirjan laadunvarmistuksessa käytettiin apuna asiantuntijaryhmää, joka koostui sekä nykyisistä että tulevista kampusten tutorvastaavista. Opas esiteltiin tutorvastaaville tutorvastaavien koulutuksessa 5.-6.4.2013 ja he saivat kommentoida sisältöjä. Lisäksi heille esitettiin muutamia tarkentavia kysymyksiä, jonka tarkoituksena oli varmistaa, tarvitaanko oppaaseen kaikkia etukäteen ajateltuja sisältöjä. Ilman tutorvastaavien mukanaoloa oppaasta olisi tullut yksipuolinen näkemys, joten heidän osallistumisensa oli laadunvarmistuksen näkökulmasta ensiarvoisen tärkeää. Vilkan mukaan asiantuntijahaastattelu on tilanne, johon kutsutaan 6-8 henkilöä asiantuntemuksensa perusteella ja voidaan olettaa, että heillä on vaikutusta tarkasteltavaan asiaan ja kyky saada aikaan muutoksia. (Vilka 2005, 102.) Tutorvastaavia tai tutorvastaavaksi hakeutuvia voidaan pitää HUMAKOn vertaistutoroinnin asiantuntijoina. Tärkeänä kriteerinä tässä oli osallistujien omakohtainen kokemus vertaistutoroinnista. (mt., 114.)

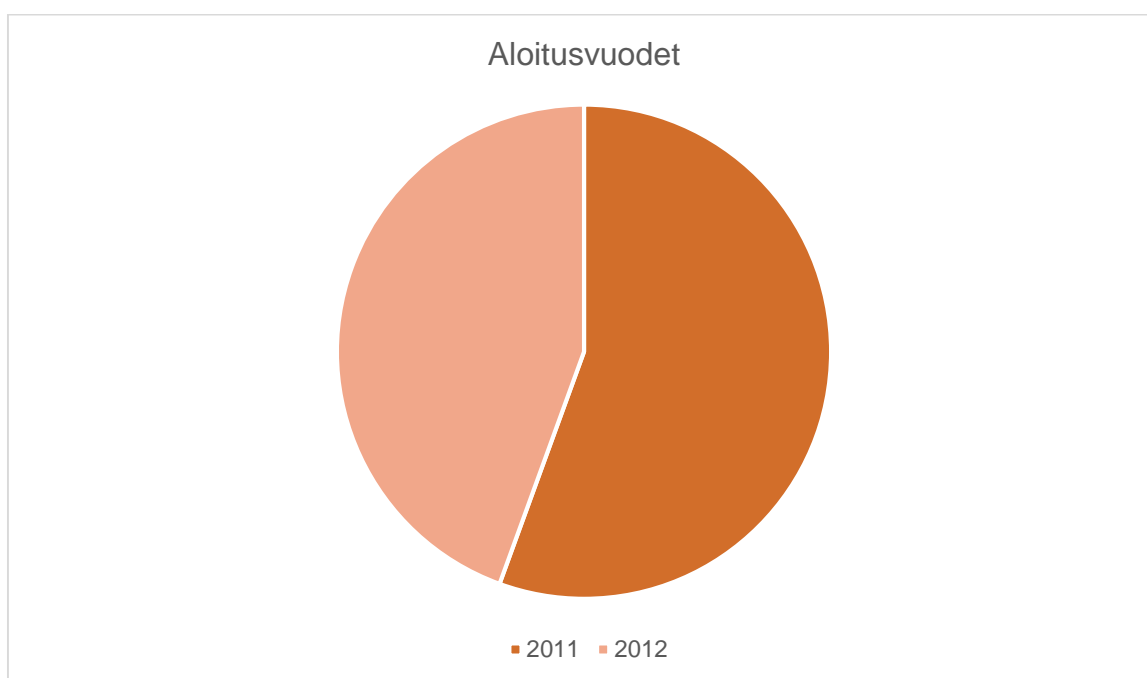
Lisäksi oli tärkeää saada mahdollisimman laaja edustus jokaisesta Humak:n koulutusohjelmasta ja mahdollisuuksien mukaan jokaiselta kampukselta. Eri koulutusohjelmien opiskelijoiden voidaan olettaa ajattelevan ohjauksesta eri tavoin, joten oli tärkeää ottaa huomioon kaikkien näkökulma. Näin vertaistutoreiden perusjoukosta valittiin edustava otos. (Hirsjärvi ym. 2009, 180.)

Osallistujia ei ollut kaikilta kampuksilta, mutta kuitenkin jokaisesta koulutusohjelmasta. Koulutusohjelmien erilaisuuden huomioon ottaen on tärkeää, että jokaisesta oli edustus. Yhteensä osallistujia oli yhdeksän henkilöä. Koulutusohjelmittain osallistujat eivät noudattele tarkkaan Humak:n eri kampuksilla tällä hetkellä opetettavia koulutusohjelmia. Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelman kampuksia on neljä, kulttuurituotannon kolme ja viittomakielentulkinnon kaksi. Osallistujista neljä opiskeli kansalaistoimintaa ja nuorisotyötä ja niin ikään myös kulttuurituotannon opiskelijoita oli neljä. Viittomakielentulkkiopiskelijoita paikalla oli vain yksi. Epätasainen osallistujamäärä selittyy sillä, että osalta kampuksista oli paikalla enemmän kuin yksi edustaja. Kuviossa 4 näkyy edustus koulutusohjelmittain.

Kuvio 4: Tutorvastaavien koulutuksen osallistujien koulutusohjelmat

Kaikki osallistujat olivat joko ensimmäisen tai toisen vuoden opiskelijoita. Tämä on hyvä asia, sillä heillä on tuoreeltaan mielessä, mitä aloittava opiskelija kaipaa vertais-tutoreilta tai ammattikorkeakoulun ohjaukselta ylipäänsä. Osalla osallistujista oli myös jo konkreettisesti kokemusta vertaistutorina toimimisesta. Kuviossa 5 näkyy osallistu-jien opiskeluiden aloitusvuodet.

Kuvio 5: Tutorvastaavien koulutuksen osallistuneiden opiskelun aloitusvuodet

Tutorvastaavat pitivät käsikirjan sisältöjä hyvinä ja kattavina, eikä heiltä tullut sisällöllisesti mitään lisäehdotuksia. Heiltä kuitenkin kysyttiin muutama tarkentava kysymys eri osa-alueiden sisällöstä ja tarpeellisuudesta. Kaikki vastaajat olivat sitä mieltä, että tutorin sanakirjassa on selitetty selkeästi kaikki tarpeelliset sanat. Kahdeksan vastaajaa oli sitä mieltä, että oppaassa tulee esitellä ohjausverkosto, ryhmänmuodostumisen vaiheet sekä mitä tutorilta odotetaan. Lisäksi viisi halusi ohjeistuksen virtuaalitutoroinnista. Nämä osiot siis lisättiin koulutuksen jälkeen. Tutorvastaavien apu lisäsi käsikirjaan elementtejä, jotka olisivat jääneet pois, jos käsikirja olisi tehty vain yhdestä näkökulmasta.

6.3 Käsikirjan päivittäminen, jakelu ja tulevaisuus

Käsikirjan sisältö tulee tarkistaa vuosittain ja mahdolliset sisällön päivitykset tehdään vertaistutoreiden koulutusta vastaavaksi. Käsikirjan tarkistus ja päivitys ovat HUMAKOn vastuulla. Henkilö on mielellään sama kuin tutorkoulutuksen vetäjä. Käsikirja jaetaan vuosittain vertaistutorkoulutukseen osallistuville. Vuoden 2013 syksyn osalta HUMAKO saa käyttää harkintaansa jaetaanko käsikirja jo nyt vanhoille vertaistutoreille. Käsikirjan jakelussa tulee ottaa huomioon myös uuden graafisen ilmeen valmistuminen, eli käsikirjaa ei ole järkevää julkistaa ennen kuin lopullinen ilme on valmis. Käsikirja jaetaan kuitenkin viimeistään syksyn 2013 vertaistutorkoulutuksessa. Vanhoille vertaistutoreille käsikirja voisi olla saataville pelkästään sähköisessä muodossa. HUMAKO saa päättää soveltuvan tavan jakaa käsikirjaa sähköisesti. Käsikirja voi olla saatavilla myös pelkästään sähköisesti, mutta paras olisi kuitenkin painettu vihkonen. Tätä toivottiin myös asiantuntijaryhmän puolesta:

”Mielestäni näin suuri määrä tekstiä ansaitsisi myös kunnan taiton vihkoseksi.”

Tulevaisuutta ajatellen käsikirjan toimivuus olisi hyvä testata esimerkiksi kvantitatiivisen tutkimuksen menetelmällä. Suoralla kyselyllä saa todennäköisesti paremman käsityksen käsikirjasta, kuin pelkästään tutoreiden kirjoittamia raportteja lukemalla. Tulevaisuudessa olisi hyvä tehdä omat käsikirjat myös callidus-tutoreille, markkinointi-tutoreille ja tutorvastaaville. Esimerkiksi opiskelijakunta METKAlla on olemassa omat käsikirjansa sekä callidus-tutoreille että tutorvastaaville. Myös tämä seikka nousi asiantuntijaryhmästä:

”Hyvä että tällanen käsikirja on olemassa! Vois tehdä muistakin tutortoinnin muodoista.”

7 YHTEENVETO

Ohjausta toteutetaan hyvin eri tavoin, eri ympäristöissä ja eri lähtökohdista. Ohjaus voi olla yksilö- tai ryhmäohjausta, henkilökohtaista ohjausta tai vertaisohjausta. Ohjaus

voi kestää tunnin tai useita vuosia. Ohjausta voi toteuttaa käytännössä minkälaisessa ympäristössä vain. Olennaista on huomioida ympäristön vaikutus ohjaustilanteeseen, esimerkiksi virtuaaliohjauksen ja kasvokkain tapahtuvan ohjauksen ero. Ohjaus voi olla ammattilaisen, opettajan tai vertaistutorin toteuttamaa. Ohjauksen prosessi on lähtökohdista huolimatta aina samankaltainen. Lisäksi kaikessa ohjauksessa on otettava huomioon sen dialogisuus. Ohjaus suositellaan tehtäväksi ohjattavan lähtökohdista ja tavoitteista käsin ja ohjaajan on tärkeää kuunnella ohjattavaansa. Aina kuitenkin ohjattava ei välttämättä halua ottaa toimijan osaa ja tällaisissa tapauksissa varsinkin kouluttamattomat ohjaajat voivat olla vaikeassa tilanteessa. Kuitenkin vertaisohjaajan rooli on varsin helppo, sillä pääasiallinen tavoite on uusien opiskelijoiden ryhmäyttäminen ja tähän tavoitteeseen myös ryhmä pyrkii aktiivisesti.

Dialogisuus on kuitenkin tärkeää ja on toivottavaa aina rohkaista ohjattavaa toimimaan omien tavoitteidensa pohjalta. Myös tämä opinnäytetyö on toiminut dialogin tavoin; se ei ole vain yhden henkilön näkemys, vaan käsikirjan teossa on käytetty apuna niin muita opiskelijakuntia kuin kampusten tutorvastaavia.

Opinnäytetyön tutkimuskysymykset olivat: millaista ohjausta toteutetaan ja mitkä ovat HUMAKOn vertaistutorin tehtävät ja tarpeet. Opinnäytetyöprosessin edetessä avautui ohjauksen moniulotteisuus. Ohjausalan ammattilaisen on hyvä tiedostaa alan mahdollisuudet ja huomioida työssään myös ajan ja paikan määreet, jotka eivät nykyään enää ole niin yksiselitteisiä. Ohjaajan pitää ottaa huomioon erityisesti ryhmän koko, joka vaikuttaa sekä ryhmän toimintoihin että ryhmäprosessien etenemiseen. Ryhmän koon kasvaessa on huolehdittava kunnolla tavoitteiden toteutumisesta. Pienissä ryhmissä on todennäköisempää, että jokainen huolehtii omasta toimijuudestaan, kun taas suuremmissa on vaarana jättäytyä ryhmän varjoon. Toisaalta taas suuren ryhmän ollessa kyseessä yksittäisen jäsenen aktiivisuutta ei tarkastella kovinkaan syvällisesti, jolloin myös suuri ryhmä voi toimia tavoitteiden mukaisesti. Tärkeintä on suhteuttaa tavoitteet ryhmän koon mukaan ja toimia dialogisen ohjauksen perustein. Dialogi voi olla myös ohjaajan ja koko ryhmän välistä vuoropuhelua.

Erilaiset tavat toteuttaa ohjausta kuuluvat myös HUMAKOn vertaistutorin tehtäviin. Vertaistutorit tekevät ryhmäohjausta, pienryhmäohjausta, virtuaaliohjausta ja tarpeen

vaatiessa myös yksilöohjausta. Vertaistutorit tarvitsevat toimintaansa tukea, ohjausta ja koulutusta. Vertaistutoreiden tulee kuitenkin toimia HUMAKOn ohjeiden mukaan ja kunnioittaa sekä Humanistisen ammattikorkeakoulun että HUMAKOn sääntöjä ja rajoituksia. Myös vertaistutorit tarvitsevat vertaistukea toisiltaan. Kaikki ohjaajat ammattikorkeakoulussa tarvitsevat tuekseen ohjausverkostoa. Ohjausverkoston tärkein tehtävä on toimia tukena opiskelijoille. Moniammatillista tukea ei voi väheksyä; se on myös verkoston kantava voima. Olisi suositeltavaa, että Humanistisen ammattikorkeakoulun opiskelijoille tarjottaisiin opintopsykologin palveluita. Psykologi täydentäisi Humak:n verkostoa ja toimisi opiskelijoiden tukena neutraalina, mutta läsnä olevana ja opiskeluympäristön tuntevana henkilönä.

Lopuksi vielä Vuorisen näkemys ohjauksesta, joka toimii kaikenlaisen ohjauksen tarkastelussa; ohjauksen avulla voidaan tukea kansalaisten osallisuutta ja elinikäistä oppimista. Ohjauksella on merkitystä myös koulumarkkinoiden ja työelämän tuloksellisuudelle. Ohjauksen avulla voidaan myös parantaa yhteiskunnallista tasa-arvoisuutta. Ohjauksella autetaan kansalaisia voittamaan opiskelun tai työllistymisen esteitä, jotka liittyvät sukupuoleen, ikään, etniseen taustaan, toimintakykyyn tai yhteiskunnalliseen asemaan. (Vuorinen 2005, 9-10.)

LÄHTEET

- Ammattikorkeakoululaki 351/2003 42 a §: Opiskelijakunta.
- Ekstam, Niina 2010. Muistio 16.12.2010. Kokous tutortoiminnasta.
- Ekstam, Niina 2011. Muistio 15.12.2011. Kokous tutortoiminnasta.
- Hakala, Sara 2012. Muistio 23.9.2012. Kokous tutortoiminnasta.
- Halonen, Anu-Elina & Hovi, Marjut & Saariaho, Marja-Liisa & Salomäki, Tapio 2011. Kolmas sektori ja sosiaalinen media – ammattikorkeakoulun ja opiskelijan voimavara. Teoksessa Vuokila-Oikkonen, Päivi & Halonen Anu-Elina (toim.) Rakentamassa ammattikorkeakoulu yhteisöä. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu, 147–166.
- Harinen, Päivi & Heikura, Mari & Lehmus, Heikki & Vallisto, Matias 2009. Tappelua takapenkillä. Kokemuksia kohdennetun nuorisotyön poikien pienryhmätoiminnasta. 2. painos. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura.
- Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uudistettu painos. Helsinki: Tammi.
- HUMAKO 2012. HUMAKOn säännöt 14.11.2012.
- HUMAKO 2013a. Tutorkoulutuksen 30.1–1.2.2013 palaute.
- HUMAKO 2013b. Esitys tutortoiminnan uudistamisesta.
- HUMAKO 2013c. Viitattu 2.4.2013. www.humako.net
- Humanistinen ammattikorkeakoulu 2013a. Hakijan opas 2013. Viitattu 2.4.2013. http://www.humak.fi/sites/default/files/liitteet/humak_hakijan_opas_2013_.pdf
- Humanistinen ammattikorkeakoulu 2013b. Opiskeluhyvinvointi. Viitattu 13.3.2013. <http://www.humak.fi/opiskelu/opiskelijapalvelut/opiskeluhyvinvointi/>
- Härkönen, Pekka 2003. Opiskelijatuutorin käsikirja. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.
- Isokorpi, Tia 2003. Ohjaus vuorovaikutuksena ammattikorkeakoulu yhteisössä. Teoksessa Kotila, Hannu (toim.) Ammattikorkeakoulupedagogiikka. Helsinki: Edita Prima oy, 111–128.
- Jäntti, Jonna & Haapaniemi, Tommi 2010. Esteetön ohjaus korkeakouluissa – kysely ja koulutus. Teoksessa Jäntti, Jonna & Kanto-Ronkanen, Anne (toim.) Esteetön opintopolku korkeakoulutuksessa. Kuopio: Savonia-ammattikorkeakoulu, 7-15.
- Kallinen, Reima & Kerbs, Heidi & Nurmi, Jari 2006. Laadukas vertaisohjaus. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu.
- Kalliola, Tiina & Kurki, Arja & Salmi, Marjaana & Tamminen-Vesterbacka Tutta 2010. Matkalla ohjaajuuteen. Helsinki: Kirjapaja.
- Kilpikivi, Piukku & Pasanen, Riikka & Toikko Anne 2011. Yhteisöllisyyttä yli rajojen – opettaja- ja opiskelijatuutoreiden ryhmäprojekti Laureassa. Teoksessa Vuokila-Oikkonen, Päivi & Halonen Anu-Elina (toim.) Rakentamassa ammattikorkeakoulu yhteisöä. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu, 61–78.
- Koli, Hanne 2008. Verkko-ohjauksen käsikirja. Helsinki: Finn Lectura.

- Kopakkala, Aku 2005. Porukka, jengi, tiimi – Ryhmädynamiikka ja siihen vaikuttaminen. Helsinki: Edita Prima oy.
- Kotimaisten kielten keskus 2010. Tuutori vai tutori? Viitattu 2.4.2013. http://www.kotus.fi/?i=486&s=2611#faq_486
- LAMKO 2011. Tutoropas.
- Lerkkanen, Jukka & Virtanen Riitta 2005. Opinto-ohjaus elämän eri vaiheissa osallisuuden lisääjänä. Teoksessa Lerkkanen, Jukka (toim.) Opinto-ohjauksen tarkoitus. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu, 34–42.
- Lipponen, Tarja & Mikkonen-Ojala Tiina & Parkkinen, Terttu 2011. Opiskeluhyvinvointiryhmät opiskelun tukena. Teoksessa Vuokila-Oikkonen, Päivi & Halonen Anu-Elina (toim.) Rakentamassa ammattikorkeakouluyhteisöä. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu, 107–127.
- Matikainen, Janne 2004. Verkko – ohjauksen väline vai areena? Teoksessa Onnismaa, Jussi & Pasanen, Heikki & Spangar, Timo (toim.) Ohjaus ammattina ja tieteenalana 3. Juva: Ps-kustannus, 125–139.
- METKA 2012. Tutorin käsikirja.
- Mäkitalo, Merja 2004. Ohjaustyön jäsentäminen ja avainosaamisen käsite. Teoksessa Onnismaa, Jussi & Pasanen, Heikki & Spangar, Timo (toim.) Ohjaus ammattina ja tieteenalana 3. Juva: Ps-kustannus, 233–240.
- Nissinen, Pasi 2003. Verkkovälitteinen opetus ammattikorkeakoulussa. Teoksessa Kotila, Hannu (toim.) Ammattikorkeakoulupedagogiikka. Helsinki: Edita Prima oy, 222–238.
- OSAKO 2013. Tuutorin käsikirja. Viitattu 8.4.2013. <http://www.osakoweb.fi/materiaalipankki/Tuutorointi/Tuutorin%20käsikirja%202013.pdf>
- Parkkinen, Juha 2003. Ohjaus merkitysten jäsentäjänä ja tulkitsijana. Teoksessa Lairo, Marjatta & Puukari, Sauli (toim.) Ohjauksen uudet orientaatiot. Jyväskylä: Koulutuksen tutkimuslaitos Jyväskylän yliopisto, 153–163.
- Pennington, Donald C 2005. Pienryhmän sosiaalipsykologia. Suom. Marja Ahokas. Helsinki: Gaudeamus.
- Puro, Ulla 2003. Opimme yhdessä. Ryhmän jäsenen, ohjaajan ja tutorin opas. 3. painos. Helsinki: Työväen sivistysliitto ry.
- Rantanen, Marianna 2012. Muistio 21.9.2012. Kokous tutortoiminnasta.
- Repo-Kaarento, Saara 2007. Innostu ryhmästä. Miten ohjata oppivaa yhteisöä. Helsinki: Kansanvalistusseura.
- Ruth, Katri 2010. Opiskelijan tukeminen opintopsykologian keinoin. Teoksessa Jäntti, Jonna & Kanto-Ronkanen, Anne (toim.) Esteetön opintopolku korkeakoulutuksessa. Kuopio: Savonia-ammattikorkeakoulu, 97–104.
- SAMOK ry 2012. Ohjaussuosituksset.
- SAMOK ry 2013a. Viitattu 2.4.2013. <http://samok.fi/>
- SAMOK ry 2013b. Tiedote: SAMOK:n ylimääräinen liittokokous 16.4.2013. Viitattu 17.4.2013. <http://samok.fi/2013/04/16/samokin-ylimaarainen-liittokokous-hyvaksyisyyksien-osallistumisesta-valtakunnalliseen-opiskelijaetupalveluun/>

- Sipilä, Maria (toim.) 2011. Opiskelijatuutorin opas. 2.painos. Kemi: Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu.
- Skaniakos, Terhi & Penttinen, Leena & Lairio, Marjatta 2012. Vertaistuutorit ryhmän-ohjaajina korkeakouluissa. Teoksessa Atjonen, Päivi (toim.) Oppiminen ajassa – kasvatus tulevaisuuteen. Joensuun vuoden 2011 kasvatustieteen päivien parhaat esitelmät artikkeleina. Jyväskylä: Suomen kasvatustieteellinen seura ry, 83–97.
- Stam, Marika 2007. Muistio 29.5.2007. Kokous tutortoiminnasta.
- Timonen, Liisa 2012. Oppijan toimijuus ja ammattikorkeakoulu oppijan kasvun tukijana. Teoksessa Atjonen, Päivi (toim.) Oppiminen ajassa – kasvatus tulevaisuuteen. Joensuun vuoden 2011 kasvatustieteen päivien parhaat esitelmät artikkeleina. Jyväskylä: Suomen kasvatustieteellinen seura ry, 323–336.
- Tolonen, Jaana 2012. Pedagogiset digitarinat – opiskelijoiden käsityksiä digitarinoista ja oppimisesta niiden avulla. Teoksessa Atjonen, Päivi (toim.) Oppiminen ajassa – kasvatus tulevaisuuteen. Joensuun vuoden 2011 kasvatustieteen päivien parhaat esitelmät artikkeleina. Jyväskylä: Suomen kasvatustieteellinen seura ry, 205–218.
- Vanhalakka-Ruoho, Marjatta & Juutilainen, Päivi-Katriina 2003. Ydinasiantuntijuutta ja yhteistyön kuvioita. Teoksessa Lairio, Marjatta & Puukari, Sauli (toim.) Ohjauksen uudet orientaatiot. Jyväskylä: Koulutuksen tutkimuslaitos Jyväskylän yliopisto, 113–123.
- Vilka, Hanna & Airaksinen, Tiina 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Vilka, Hanna 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Vuorinen, Raimo 2005. Opinto-ohjaajista elinaikaisen ohjauksen asiantuntijoiksi. Teoksessa Lerkkanen, Jukka (toim.) Opinto-ohjauksen tarkoitus. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu, 8-12.
- Väätäjä, Hanna & Nieminen, Pirjo 2011. Otetta opintoihin – opintojakso opiskeluvyn edistäjänä. Teoksessa Vuokila-Oikkonen, Päivi & Halonen Anu-Elina (toim.) Rakentamassa ammattikorkeakouluyhteisöä. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu, 79–105.

LIITTEET

Liite 1: HUMAKOn vertaistutorin käsikirja

Opinnäytetyön liite
HUMAKOn vertaistutorin käsikirja

Sara Hakala

Sisällys

1 Johdanto	46
2 Tutorin sanakirja	47
3 Vertaistutorina toimiminen	48
3.1 Ohjausverkosto	49
3.2 Vertaistutorilla on vastuu..	50
3.3 Vertaistutorin velvollisuutena on..	50
3.4 Vertaistutorin oikeutena on...	51
3.5 Mitkä asiat eivät ole tutorointia?	51
4 Vertaistutorin tehtävät	52
4.1 Pääsykokeet	52
4.2 Koulun aloitus	53
4.3 Pienryhmätutorointi	54
4.4 Vertaistutorointi verkossa	57
5 Ryhmän muodostuminen	57
6 Opiskelijakunta HUMAKO	59
6.1 SAMOK	59
6.2 Tutorinnin vuosikello	60
6.3 Mitä tutorilta odotetaan	61
6.4 Opintojaksokuvaus	61
7 Ohjeistukset	63
8 Leikkipankki	65
8.1 Tutustumisen tueksi	66
8.2 Ryhmytyminen	67
8.3 Pienryhmälle	68
LIITTEET	70

1 Johdanto

Tämä vertaistutorin käsikirja sisältää HUMAKOn vertaistutorille tarpeelliset tiedot. Käsikirja on tarkoitettu koulutuksen avuksi ja vertaistutorin tueksi. Käsikirjaan on pyritty keräämään kaikki oleellinen tieto, mitä vertaistutor tarvitsee toiminnassaan. Jos käsikirjasta mielestäsi puuttuu jotain, ole yhteydessä HUMAKOon.

Yhteystietoja & tarvittavia nettisivuja:

<http://www.humako.net/> - HUMAKOn nettisivut

<http://www.facebook.com/Opiskelijakunta.HUMAKO> - HUMAKOn fb-sivu

<http://humako.blogspot.fi/> - HUMAKOn blogi

<http://www.facebook.com/groups/316560688455917/> - HUMAKOn tutoreitten fb-ryhmä

<http://www.facebook.com/humanistinen.ammattikorkeakoulu> - Humakin fb-sivu

ps.humako@humak.edu – HUMAKOn pääsihteeri

tutor.humako@humak.edu – HUMAKOn tutorvastaava

pj.humako@humak.edu – HUMAKOn puheenjohtaja

vpi.humako@humak.edu – HUMAKOn varapuheenjohtaja

sopo.humako@humak.edu – HUMAKOn sosiaalipoliittinen vastaava

kopo.humako@humak.edu – HUMAKOn koulutuspoliittinen vastaava

huvi.humako@humak.edu – HUMAKOn tapahtumavastaava

viestinta.humako@humak.edu – HUMAKOn viestintävastaava

2 Tutorin sanakirja

Aikuiskoulutus: Opinnot suoritetaan monimuoto-opintoina työn ohessa.

Callidus-tutor: Callidus on latinaa ja tarkoittaa kokenutta tai kokemuksen kautta oppinutta. Callidus-tutor on puolestaan vertaisohjaaja, joka jakaa kokemuksensa tietyistä asiasta asiaa vielä kokemattoman opiskelijan tai opiskelijaryhmän kanssa. Keski- ja loppuvaiheen opintojen tutorointia.

HOPS: Henkilökohtainen opetussuunnitelma. Jokainen opiskelija suunnittelee opintonsa omaan elämäntilanteeseen sopivaksi.

ROPS: Ryhmänohjaus

HumakPro: Humakin Intra-verkko, jossa käydään virallista tai vapaamuotoisempaa keskustelua ja ilmottaudutaan opintojaksoille.

HUMAKO: Opiskelijakunta, joka vastaa esimerkiksi tutortoiminnan toteuttamisesta.

HUMAKOn tutorvastaava: Opiskelijakunnan hallituksen jäsen, joka vastaa tutoreitten koulutuksesta, tutoroinnin kehittämisestä ja toimii linkkinä kampusten tutoreitten välillä.

Kampuksen tutorvastaava opiskelija: Johtaa kampuksen tutortoimintaa ja toimii tiiviissä yhteistyössä kampuksen henkilökunnan ja HUMAKOn kanssa.

Kopo: Koulutuspolitiikka, sektorin tarkoituksena on kehittää opintoja ja huolehtia opiskeluiden sujuvuudesta. HUMAKOlla on nimetty kopo-vastaava, jonka toimialaa tämä on.

Koulutusohjelma: Tutkinto, jossa opiskellaan. Humakissa voi opiskella alemman korkeakoulututkinnon kansalaistoiminnan- ja nuorisotyön, kulttuurituotannon ja viittomakielen tulkinnon koulutusohjelmissa.

Kulttuurituottaja: Kulttuurialan asiantuntija. Kulttuurituottajaksi voi opiskella Jyväskylässä, Kauniaisissa ja Turussa

Kv-tutor: Ulkomaisen vaihto-opiskelijan tuki, turva ja Suomi-kontakti

Liikuntatutor: Tutor, joka omalla esimerkillään rohkaisee vähän liikkuvia opiskelijoita liikuntaharrastusten pariin. Voi järjestää esimerkiksi lajikokeiluja.

Markkinointitutor: Markkinoi Humakia ulospäin markkinointikäynneillä toisen asteen kouluissa ja messuilla. Tutorointia ennen opintoja.

Pienryhmätutorointi: Luokka jaetaan pienempiin ryhmiin, joilla on oma nimetty vertaistutor auttamassa ja tukemassa. Voidaan kutsua myös kotiryhmätutoroinniksi.

SAMOK: Suomen ammattikorkeakouluopiskelijakuntien liitto, valtakunnallinen ja riippumaton opiskelijoiden edunvalvoja. HUMAKO on SAMOKin jäsen.

Sopo: Sosiaalipolitiikka, kaikki opiskelijoiden elämään liittyvät asiat, paitsi koposektorin asiat. Esimerkiksi opintotuki, asuminen ja terveyspalvelut. HUMAKOlla on oma Sopovastaava.

Tutorvastaava lehtori: Kampuksella toimiva lehtori, joka toimii tutoreiden tukena ja kampuksen tutorvastaavan työparina.

Vertaistutor: Sinä. Opintojen aloitusvaiheen tutorointia.

Verkkotutorointi: Opiskelijoiden ohjausta verkossa. Esimerkiksi HumakPro, Facebook ja sähköposti.

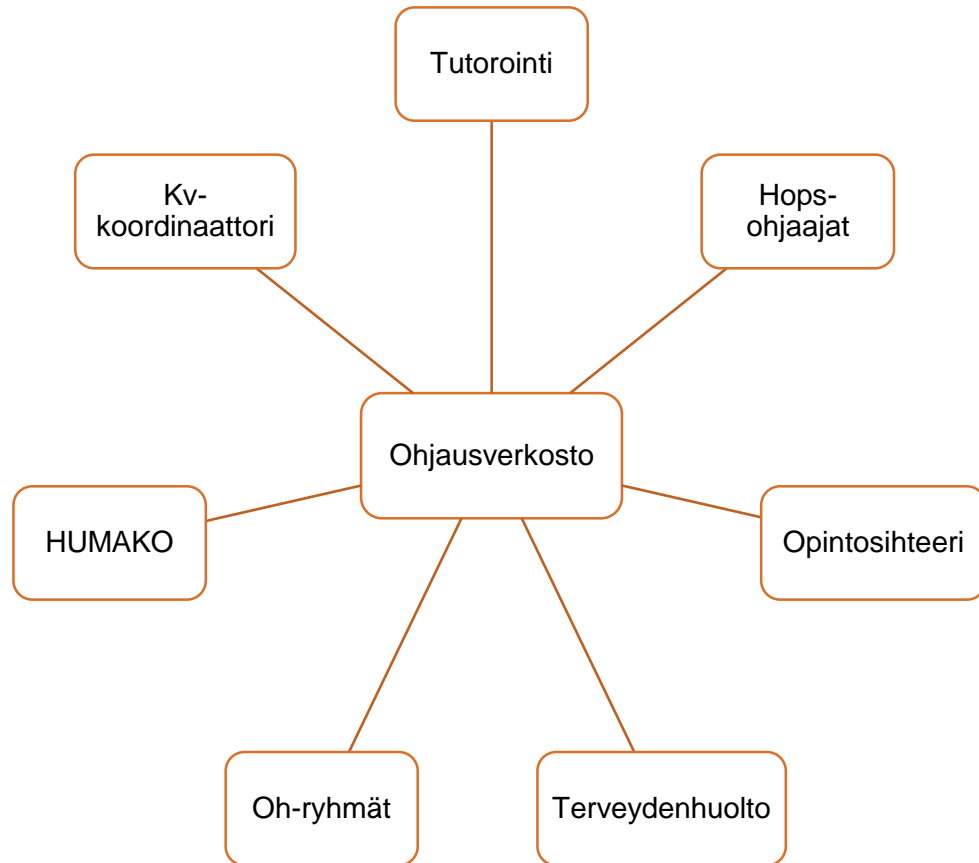
Viittomakielentulkki: Viittomakielentulkin koulutusohjelmasta valmistuu viittomakielen tulkkeja. Humakissa voi opiskella viittomakielen tulkiksi Kauniaisissa ja Kuopiossa.

Yhteisöpedagogi: Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelman ammatinimike. Yhteisöpedagogiksi opiskellaan Nurmijärvellä, Kuopiossa, Jyväskylässä ja Turussa. Vuoden 2014 loppuun myös Äänekoskella ja vuoden 2015 loppuun Torniossa ja Joensuussa.

3 Vertaistutorina toimiminen

Vertaistutorilla on paljon muistettavia asioita, mutta onneksi kaikkea ei tarvitse muistaa tai tietää itse! Tärkeintä on olla oma itsensä ja luottaa omaan tapaansa toimia.

3.1 Ohjausverkosto

Kuvassa näkyy tahot, jotka ovat mukana Humakin ohjauksessa kampuksilla. Eri kampusten ohjaajat tekevät myös keskenään yhteistyötä. Hops-ohjaajat toimivat opiskelijoiden lähimpinä ohjaajina ja auttavat erityisesti opintoihin liittyvissä asioissa. Opintosihteerin tehtäviin kuuluu esimerkiksi KELA-asiat, todistusten kirjoittaminen ja opintorekisteristä huolehtiminen. Terveysthuoltajat kampuksilla huolehtivat opiskelijoiden terveydestä ja ohjaavat tarvittaessa kunnallisiin palveluihin. Opiskelijahuoltoryhmässä toimivat kampuksen aluekoordinaattori, tehohopsari, tutorvastaava lehtori, opintosihteeri, terveysthuoltaja ja opiskelijoiden edustaja. Ryhmän tehtävänä on vastata nimensä mukaisesti opiskelijoiden hyvinvoinnista. HUMAKO toimii opiskelijoiden äänitorvena ja edustajana. Kv-koordinaattorin tehtävänä on huolehtia kampuksen kansainvälisistä asioista. Tutorointiin puolestaan kuuluvat callidus-, vertais-, kv- sekä markkinointitutorit, tutorvastaava opiskelija ja tutorvastaava lehtori.

3.2 Vertaistutorilla on vastuu..

- Omista sanoista/tekemisistä
 - o Ei tee turhia lupauksia, jos ei tiedä vastausta, ottaa selvää ja toimittaa vastauksen.
 - o Myöntää virheensä
- Oman ja ryhmän hyvinvoinnin seuraamisesta
 - o Huolehtii omasta jaksamisestaan, eikä ota liikaa tehtäviä omille harjoilleen, mutta hoitaa kuitenkin omat tehtävänsä
 - o Seuraa omaa pienryhmäänsä ja tutoreitten ryhmää. Onko jollakin liikaa tekemistä? Ongelmia? Paha olo?
 - o Keskustelee asioista, kertoo tarvittaessa eteenpäin (tutorlehtori, HOPS-ohjaaja, terveydenhoitaja)
- Oman työn seuraamisesta -> tutortuntien kertymisestä
 - o Seuraa omaa tekemistään ja kirjaa tutortunnit ylös
 - o Muistaa tehdä suunnitelman ja raportin, eikä jätä tehtäviä roikkumaan
- Tiedottamisesta, myös niistä asioista, joista ei itse perusta
 - o Tiedottaa HUMAKOn ja Humakin tapahtumista, kampuspaikkakunnan tapahtumista, muiden opiskelijakuntien tapahtumista
- Mainesta (Humakin, HUMAKOn ja tutoreitten)
 - o Muistaa olevansa tutor ja tämän nimikkeen arvoinen. Tutor-statuksella edustat kaikkia edellä mainittuja tahoja!

3.3 Vertaistutorin velvollisuutena on..

- Osallistua tutorkoulutukseen
- Osallistua oman kampuksen tutorkokouksiin
- Tehdä tutorvastaavan määräämät tehtävät
- Olla tutornimikkeen arvoinen
 - o Ei vain ratsasta statuksella, hoitaa oman työnsä
- Omasta pienryhmästä huolehtiminen
 - o Ei jätä aloittavia opiskelijoita oman onnensa nojaan

- Vaitiolovelvollisuus
 - o Ei kerro hänelle luottamuksella kerrottuja asioita eteenpäin
- Reagointivelvollisuus
 - o Huomatessaan epäkohtia tekee aktiivisesti töitä poistaakseen nämä epäkohdat
- Raportointivelvollisuus
 - o Velvollisuus tehdä suunnitelma tutorin toimimisesta
 - o Velvollisuus raportoida kaikesta tutorina tekemästään työstä
- Yhteisten pelisääntöjen noudattaminen: sopimus tutoroinnista, koulutukset, raportit
 - o Muistaa, että on sitoutunut tutorointiin 1,5 vuodeksi, ei sooloile, muistaa olevansa osa tutorryhmää

3.4 Vertaistutorin oikeutena on...

- Saada opintopisteitä
 - o Tutor voi saada maksimissaan 10op.
- Saada todistus työstään
 - o HUMAKOn edustaja kirjoittaa todistuksen työstä pyydettyä. Muista raportointi ennen todistuksen pyytämistä!
- Kieltäytyä hänelle kuulumattomista tehtävistä.
 - o Opiskelija on opiskelijalle opiskelija!

3.5 Mitkä asiat eivät ole tutorointia?

- Baarikierrokset, juhlat, bileet
- Virallinen tutorointi tapahtumissa jatkuu vain sen ajan kun olet todistetusti ohjaustehtävissä (suunnitelman/ohjelman mukaan) eli vastuussa ryhmän/opiskelijan vertaisopettamisesta tai neuvomisesta

4 Vertaistutorin tehtävät

Vertaistutorin toimintaan kuuluu toimiminen vertaisohjaajana sekä opiskeluhyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden edistäjänä kampuksellaan. Vertaistutor toimii aloittavan opiskelijan vertaistukena. Tutorkoulutuksesta saa toimintaan perustiedot ja taidot. Vertaistutorin roolin sisäistäminen alkaa jo tutorhaastattelusta ja päätöksestä hakea tutoriksi. Koulutuksessa tutor tapaa muiden kampusten tutoreita ja koulutuksen jälkeen tutor on oikeutettu keräämään opintopisteitä ja toimimaan virallisesti tutorina. Varsinaisesti tutor oppii toimenkuvansa tekemällä vertaistutorille määrätyt tehtävät.

Vertaistutor:

- Toimii aloittavan opiskelijan vertaistukena
- Osallistuu pääsykokeiden järjestämiseen
- Osallistuu uusien opiskelijoiden orientaatioon
- Tukee oman pienryhmänsä opiskelijoiden ryhmäytymistä ja sopeutumista Humakissa opiskeluun
- Järjestää kampuksen väelle yhteistoimintaa muiden tutoreiden kanssa resurssien mukaan
- Toimii informaatiolinkkinä opiskelijan, HUMAKOn ja Humakin henkilökunnan välillä
- Perehdyttää uudet tutorit kampuksen tutortoimintaan
- Tarvittaessa haastattelee uusia hakijoita tutoreiksi

4.1 Pääsykokeet

Pääsykokeissa tutorit kohtaavat uudet aloittavat opiskelijat ensimmäistä kertaa. Pääsykokeissa tutoreitten tehtävänä on luoda mukavaa tunnelmaa, rohkaista hakijoita, toimia apukäsinä henkilökunnalle ja vastaila hakijoiden kysymyksiin. Ota ensin itse selvää, missä tiloissa kokeet pidetään, jotta osaat neuvoa hakijoita nii-

hin. Neuvo, missä on vessa ja pidä seuraa. Kerro omasta pääsykoekokemuksesta ja minkälaista täällä on opiskella. Katso, että kukaan ei harhaile yksin ja tietämättömänä.

Tutoreiden on tärkeää olla iloisia ja reippaita; pääsykokeissa he antavat hakijoille kuvan siitä, millaisia opiskelijoita Humakissa on. Pääsykokeisiin osallistuminen on tärkeää myös opintojen ensimmäisen päivän kannalta. Uusilla aloittavilla on näin edes yksi tuttu kasvo ja vaikka tutor ei aloittavaa opiskelijaa muistaisi pääsykokeista, niin opiskelija muistaa ainakin yhden tutorin.

Pääsykokeissa, kuten aina tutoroidessa, on hyvä muistaa tutorin ulkoasu; käytä tutorpaitaa ja nimikylttiä, josta sinut tunnistaa ja haalaria, jos sellainen löytyy omasta takaa.

4.2 Koulun aloitus

Ensimmäisenä koulupäivänä tutorit esittäytyvät uusille opiskelijoille. Opiskelijat myös jaetaan pienryhmiin. Ryhmiin jaon voi tehdä etukäteen, jollakin toiminnallisella menetelmällä tai esimerkiksi jakamalla uudet opiskelijat kotipaikkakunnan tai nykyisen asuinpaikkakunnan mukaan.

Suunnitelkaa yhdessä muiden kampuksen tutoreitten kanssa, mitä kerrotte koko aloittavalle ryhmälle ja mitä kerrotte pienryhmissä. Koko ryhmälle kerrotaan vähintään kaikkien tutoreitten nimet, mitä he opiskelevat ja millä vuosikurssilla. Lisäksi voi kertoa myös esimerkiksi ryhmäytysleirin/-päivän ajankohdan, fuksiaisten ajankohdan ja muita tärkeitä päivämääriä, jotka koskettavat koko ryhmää.

4.3 Pienryhmätutorointi

Pienryhmätutorointia voi kutsua myös kotiryhmätutoroinniksi. Aloittavien opiskelijoiden luokka jaetaan pienryhmiin sopivalla tavalla ja jokaiselle ryhmälle nimitetään oma tutor tai tutorit. Sopiva koko pienryhmille on 5-8 henkilöä. Muista, että vaikka oletkin oman pienryhmäsi oma tutor, olet tutor myös muille aloittaville opiskelijoille ja autat myös heitä tarpeen vaatiessa.

Tutor huolehtii omasta pienryhmästään koko ensimmäisen lukuvuoden ajan ja pitää ryhmäänsä yhteyttä vähintään kerran kuukaudessa. Ensimmäisen kahden viikon aikana tutorin olisi suotavaa olla yhteydessä pienryhmäänsä vähintään kolme kertaa.

Hyvä muistaa pienryhmätutoroinnista!

1. Tutor on ryhmän koolle kutsuja
2. Tutor ei nosta itseään ryhmän yläpuolelle
3. Tutor pohtii jokaiselle tapaamiselle tavoitteet, eli ei tapaamisia vain ”tapaamisen ilosta”

Ensimmäinen tapaaminen:

Muista ensivaikutelma

- Siistit vaatteet eli puhdas tutor-paita
- Rento ja rauhallinen olemus
- Ole positiivinen ja avoin
- Esittele itsesi ja kerro lyhyesti tutortoiminnasta
- Jos jännittää, sano se ääneen, se helpottaa

Tutustuminen

- Varmista, että kaikki saavat kertoa itsestään muutamia asioita sen verran kuin haluavat
- Alussa hyvä käyttää kysymyksiä, leikkejä tutustumisen apuna
- Muista kuitenkin, että itsestään kertominen heti alkuun voi olla vaikeaa, joten alkuun esimerkiksi nimi ja kotipaikkakunta riittää

Asuminen

- Onko kaikilla asunto? Anna tarvittaessa ohjeita ja tukea asunnon etsimiseen

Toimipiste

- Kierrätä uudet opiskelijat kampuksen keskeisissä paikoissa
- Esimerkiksi ruokala, opettajien huoneet, kirjasto, atk-luokat, opintosihteerin tila, keskeisimmät luokat ja vessat

Opintotuki

- Ovatko kaikki toimittaneet opintotukihakemuksen?
- Neuvo tarvittaessa lomakkeiden täytössä (apua saa myös KELAn nettisivuilta ja toimistoista)

Omat opiskelukokemukset

- Kerro oman alasi opiskelusta: mitä on ensimmäisenä opiskeluvuotena tullossa

Informaation lähteet

- Ilmoitustaulut
- Internet. Facebookissa koulun oma ryhmä yms. tarpeelliset ryhmät
- HUMAKOn nettisivut, Facebook-sivu, blogi
- HumakPro. Ensimmäisenä päivänä opiskelijat eivät kuitenkaan vielä välttämättä ole saaneet HumakPro – tunnuksia.

Yhteystiedot ja yhteydenpito

- Anna yhteystietosi ryhmälle. Tutorin ei ole pakko antaa esim. omaa henkilökohtaista puhelinnumeroa tai hyväksyä opiskelijoita Facebook-kaveiksi. Kerro kuitenkin vähintään sähköpostiosoite.
- Kerää ryhmän yhteystiedot ja jaa ne muulle ryhmälle.
- Sopikaa ryhmän kanssa yhdessä paras viestintäkanava. Esim. sähköposti, HumakPro-foorumi, Facebook-ryhmä.
- Kerro, että sinuun voi olla yhteydessä mieltä askarruttavissa kysymyksissä.

- Kerro ryhmällesi myös oman kampuksen tutorvastaavan tiedot
- Kerro HUMAKOn yhteystiedot

Ideoita muihin tapaamisiin:

Tutoroitavan ryhmän kanssa on hyvä järjestää muutama tapaaminen myös aloituspäivien jälkeen, jotta opiskelijoille jää sellainen olo, ettei tutor jätä heitä heti omilleen. Kannattaa kysyä ryhmältä itseltään, mitä he haluavat tehdä, jos ideat uhkaavat loppua! Voit myös tehdä niin, että osan tapaamisista hoidat pelkästään oman pienryhmän kanssa ja osan yhteistyössä toisen pienryhmän kanssa.

Ensimmäisen tapaamisen jälkeen läpikäytäviä asioita:

- Oman kampuksen käytännöt ja opiskelijakulttuuri (mm. haalarit)
- HUMAKOn toiminnan esittely
- HumakPro:n käytön opetus
- Kuulumisten kysely
- ”Ymmärsittekö mitään” –tapaaminen
- Keskustellaan opiskeluun liittyvistä aiheista pienryhmissä
- Kartoitetaan, mistä aloittavat opiskelijat ovat kiinnostuneet ja järkätään toiveita vastaavia tapaamisia
- Tulevista tapahtumista kertominen
- Pelailua ja ulkona tekemistä
- Piknik, grillaus
- Liikuntakisailut, eri lajeihin tutustumista
- Toimipisteeseen ja kaupunkiin tutustumista
- Käyntejä paikoissa, joita on hyvä tietää

4.4 Vertaistutorointi verkossa

Virtuaalitutorointi on pääsääntöisesti perinteistä vertaistutorointia tukeva toimintamuoto. Ei ole suositeltavaa toimia esimerkiksi pienryhmän kanssa vain verkossa, sillä pelkän verkon varassa toimiva ryhmä hajoaa helpommin.

Verkossa toimiessaan on tärkeä kertoa tutoroitaville, että mistä tutorin tavoittaa. Eli esim. sähköposti tai facebook. Tutor voi tarpeen vaatiessa rajoittaa verkossa tapahtuvaa ohjausta ilmoittamalla etukäteen, milloin vastaa esimerkiksi sähköpostiviesteihin. Tutorin on kuitenkin muistettava vastaus! Vaikka viestiin ei vastaisikaan heti sen ilmestyttyä, siihen on reagoitava mahdollisimman nopeasti. Voit verrata tilannetta siihen, että tutoroitava kysyy kasvokkain samaa asiaa ja tutor ei vastaa sanaakaan. Verkossa on helpompaa jättää huomioimatta.

Verkkotutoroinnista kokonaan kieltäytyminen voi myös aiheuttaa hämmennystä. Internet on kuitenkin niin jokapäiväiseen elämään kuuluvaa, että ohjauksen tapahtuminen myös virtuaalisesti on tavallista. Ohjausta voi tehdä paitsi HumakPron kautta, myös erilaisissa sosiaalisissa medioissa. Tutor päättää itse mitä kautta häneen voi olla yhteydessä. Muista kirjata myös verkko-ohjaukseen käyttämäsi aika tutortunteihin.

Verkossa toimiessaan tutorin on tärkeää muistaa toimia vastuullisesti. Jos esimerkiksi haluaa kertoa jotakin negatiivista HUMAKOsta tai Humakista facebookin statuksessa, vastuullinen tutor piilottaa tilapäivityksen tutoroitavilta opiskelijoilta.

5 Ryhmän muodostuminen

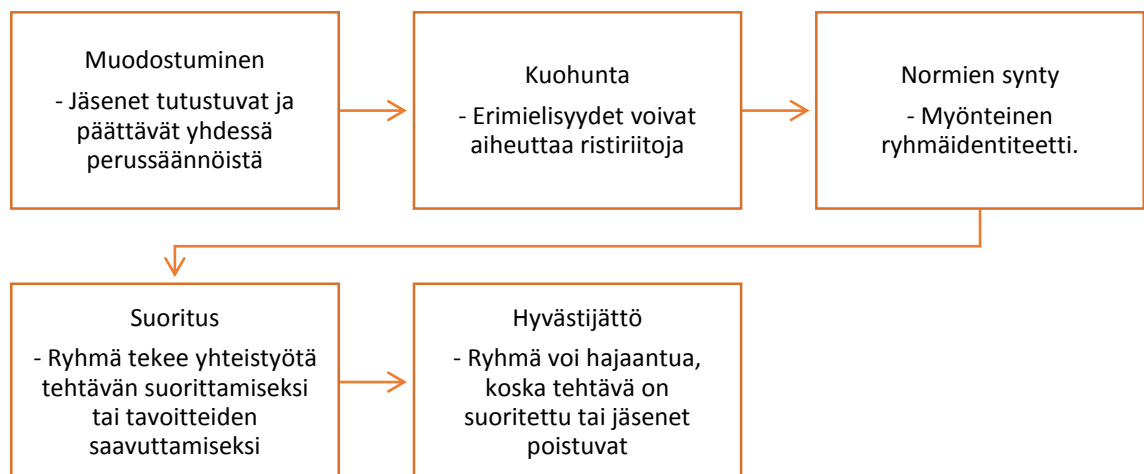
Muodostumisvaiheessa (forming) ryhmäläiset etsivät omaa paikkaansa ja tukeutuvat vahvasti ohjaajaan. Jäsenten käytös on varovaista, eikä kukaan halua ärsyttää muita. Vaihetta voi kutsua myös nimellä tutustumisvaihe. Tässä vaiheessa tutorin tehtävänä on luoda ryhmään sellainen tunnelma, että jokainen hyväksytään omana itsenään. Tärkeää on muistaa ensivaikutelman tärkeys ja valmistautua ensikohtaamiseen hyvin.

Kuohuntavaiheessa (storming) yksilöt haluavat erottua ryhmästä. Ryhmässä on paljon konfliktitilanteita ja ryhmässä voi muodostua alaryhmiä. Tutorin pitää muistaa säilyttää neutraali asemansa ryhmässä.

Seuraavassa vaiheessa, eli sopimisvaiheessa (norming) ryhmän jäsenet alkavat hyväksyä toisensa ja ryhmähenki muodostuu. Ryhmässä syntyy yhteenkuuluvuuden tunne ja ryhmän pelisäännöt selkiytyvät. Ryhmäläisillä voi kuitenkin olla tunne, että ryhmä on pysähtynyt paikoilleen. Tutorin tehtävänä on innostaa ryhmää jälleen yhteistoimintaan.

Hyvin toimiva ryhmä (performing) on tuottava, tehokas ja luova. Ryhmän jäsenet kykenevät toimimaan vastuullisesti ja rakentavasti. Tässä vaiheessa tutor siirtää omia tehtäviään ryhmän vastuulle ja pikku hiljaa luopuu aktiivisesti tutorin roolistaan. Tutor on kuitenkin käytettävissä, jos ryhmä niin haluaa.

Ryhmän lopettamisen vaiheessa (adjourning) ryhmä ei ole enää suorituskeskeinen ja ryhmän jäsenet hyvästelevät toisensa. Erovaiheessa ryhmä kokee usein vahvoja tunteita. Tässä vaiheessa tutor on jo toivon mukaan suorittanut tehtävänsä ja saavuttanut tavoitteensa.

6 Opiskelijakunta HUMAKO

Humanistisen ammattikorkeakoulun opiskelijakunta HUMAKO on Humakin opiskelijoiden edunvalvonta- ja palveluorganisaatio. HUMAKOn toiminnan tarkoituksena on valvoa ja edistää jäsenten etua sekä toimia yhdyssteinä Humakin eri kampusten opiskelijoiden ja henkilökunnan välillä. Näkyvin osa HUMAKOn toimintaa on tutoreiden koulutus ja tutortoiminnan ylläpitäminen sekä opiskelijatapahtumien järjestäminen.

Ylintä päätösvaltaa HUMAKOssa käyttää edustajisto, joka valitaan syksyisin. HUMAKOn edustajistoon valitaan 9 jäsentä ja korkeintaan sama määrä varajäseniä. Jokainen HUMAKOn jäsen voi hakea edustajistoon. Edustajisto kokoontuu vähintään kolme kertaa toimikautensa aikana ja sen toimikausi on kalenterivuosi. Edustajiston tehtävä opiskelijakunnassa on yhteisten toimintalinjojen määrittäminen ja hallituksen työskentelyn ohjaaminen ja valvonta. Edustajisto myös valitsee hallituksen.

Opiskelijakunnan operatiivisesta toiminnasta vastaa edustajiston valitsema hallitus. Hallituksen puheenjohtaja koordinoi ja johtaa hallituksen toimintaa, ja jokaisella hallituksen jäsenellä on oma vastuualueensa. Lisäksi hallitus edustaa opiskelijakuntaa muun muassa Suomen Ammattikorkeakouluopiskelijakuntien liitto SAMOK ry:n tapahtumissa.

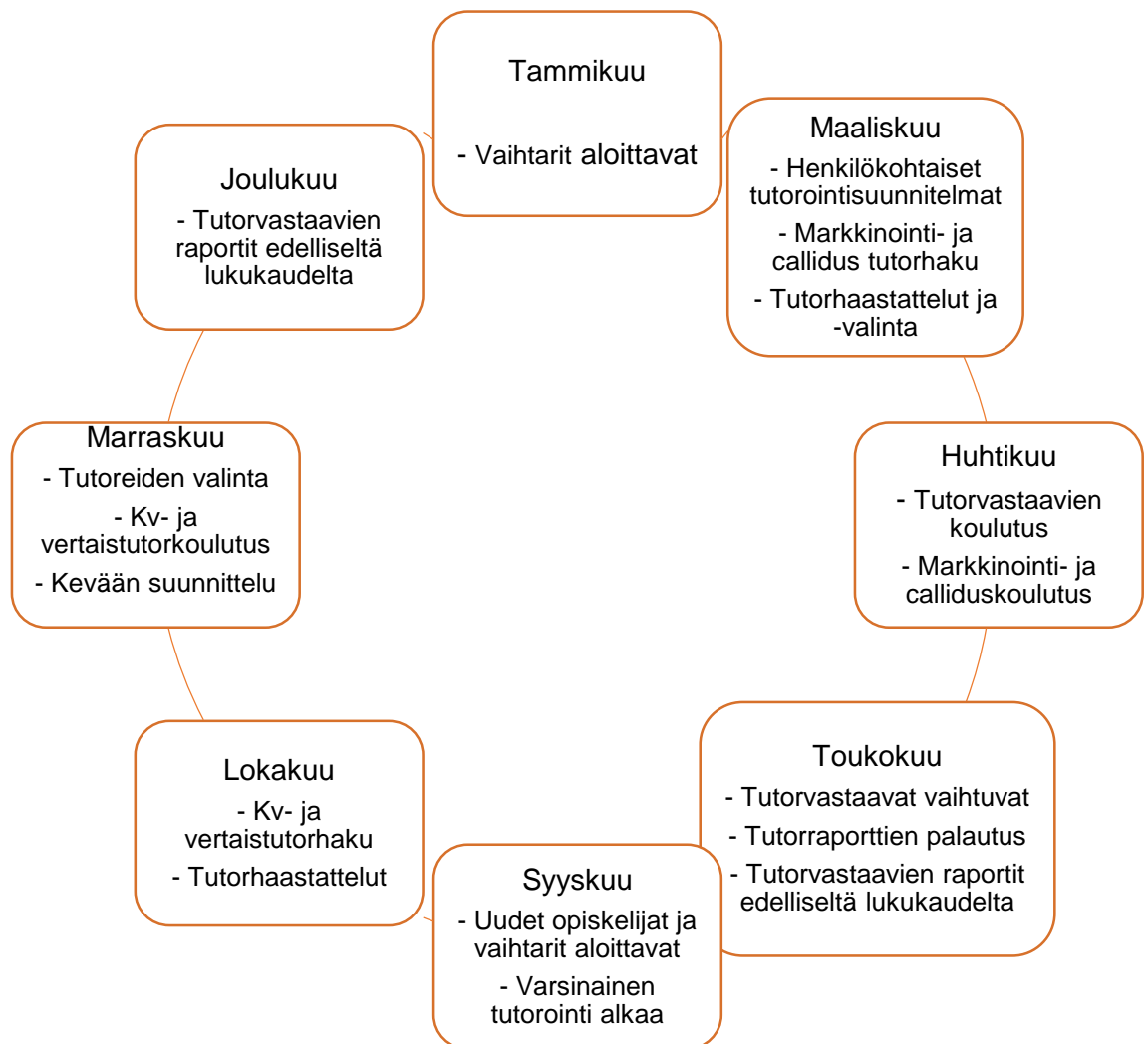
HUMAKOn jäseneksi liitytään täyttämällä liittymislomake HUMAKOn nettisivuilla ja maksamalla jäsenmaksu. Jäsenyyden voi ostaa koko opiskeluajaksi tai lyhyemmissä pätkissä. HUMAKOn jäsenet saavat käyttöönsä opiskelijoille kuuluvat edut ja lisäksi oikeuden hakea edustajistoon ja äänestää edustajiston vaaleissa.

6.1 SAMOK

Suomen opiskelijakuntien liitto - SAMOK ry on ammattikorkeakouluopiskelijoiden itsenäisesti hallitsema valtakunnallinen, sitoutumaton ja riippumaton edunval-

vonta- ja palvelujärjestö. SAMOKin tehtävänä on huolehtia opiskelijoiden näkemysten saattamisesta valtionhallinnon ja muiden yhteistyötahojen tietoon sekä järjestää opiskelijoille erilaisia valtakunnallisia palveluja ja alennuksia. Kaiken kaikkiaan SAMOK edustaa noin 140 000 ammatti-korkeakouluopiskelijaa.

6.2 Tutoroinnin vuosikello

Varsinainen tutoreiden vuosi alkaa syyskuussa, jolloin uudet opiskelijat ja osa vaihto-opiskelijoista aloittavat koulun. Loput vaihto-opiskelijat aloittavat tammikuussa. Lokakuussa HUMAKO aloittaa kampuksilla uusien kv- ja vertaistutoreiden haun ja kampusten tutorvastaavat haastattelevat tutoriksi pyrkivät. Marraskuussa suoritetaan uusien tutoreiden valinta ja koulutus, lisäksi suunnitellaan kevättä. Vertaistutorit pyritään kouluttamaan ensimmäisen vuoden opiskelijoista ja

kv-tutorit puolestaan jokaiselta vuosikurssilta. Joulukuussa kampusten tutorvastaavat palauttavat HUMAKOille raportin kuluneesta vuodesta. Maaliskuussa puolestaan alkaa haku callidus- ja markkinointikoulutukseen ja jälleen tutorvastaavat haastattelevat halukkaat opiskelijat kampuksilla. Marraskuussa koulutetut tutorit palauttavat tutorsuunnitelmansa maaliskuussa. Huhtikuussa järjestetään koulutus tutorvastaaville sekä callidus- ja markkinointikoulutukset. Toukokuussa vanhat tutorvastaavat jättävät puolivuotisraportin HUMAKOille ja uudet tutorvastaavat aloittavat pestinsä. Lisäksi vuoden tutortoiminnassa mukana olleet palauttavat raportit omasta toiminnastaan tutorina.

6.3 Mitä tutorilta odotetaan

Uudet opiskelijat odottavat: Positiivisuutta, aktiivisuutta, oma-aloitteisuutta, tapahtumia ja muuta meininkiä, infoa uusista asioista, tukea ja turvaa, tutorilla tulisi olla hyvät vuorovaikutustaidot ja halua tulla toimeen erilaisten ihmisten kanssa.

HUMAKO odottaa: Tehtävien hoitamista, uusien opiskelijoiden sopeuttamista, HUMAKO:n toiminnasta kertomista, luotettavuutta.

Humak odottaa: Vertaisohjaajuutta, uusien opiskelijoiden sitouttamista ryhmäänsä, ammattikorkeakouluopintoihin ja kampus paikkakuntaan.

6.4 Opintojaksokuvaus

Vertaistutorointi

Tavoitteet: Vertaistutor perehtyy toimintaansa vertaisohjaajana sekä opiskeluhuvinvoinnin ja yhteisöllisyyden edistäjänä kampuksellaan. Opiskelija toimii aloittavan opiskelijan vertaistukena.

Sisältö: Koulutuksessa opiskelija perehdytetään vertaistutortoiminnan perusteisiin. Vertaistutor osallistuu pääsykokeiden järjestämiseen, uusien opiskelijoiden orientaatioon ja tukee oman pienryhmänsä ryhmäytymistä ja sopeutumista Humakissa opiskelemiseen.

Pääsääntöisesti vertaistutorkoulutus suositellaan käymään ensimmäisen vuoden syksyllä, jolloin uudet vertaistutorit toimivat tehtävässään 1,5 vuotta. Opintojaksoista voi saada enimmillään 5 opintopistettä ja kokonaisuudessaan tutoroinnista voi saada 10 opintopistettä. Tämä vaatii kuitenkin jonkun toisen tutoroinnin osa-alueen suorittamista; joko markkinointi-, callidus- tai kv-tutorointi.

Koulutuksen ja pääasiallisen tutortoiminnan lisäksi opintojakson suorittaminen vaatii sekä suunnitelman että raportin kirjoittamista. Näihin löydät ohjeistukset myöhemmin tästä oppaasta.

Muut tutoroinnin muodot

Jos haluat jatkaa tutorina toimimista vielä vertaistutoroinnin jälkeen, niin sekin on mahdollista. Muita vaihtoehtoja ovat callidus-tutorointi, kv-tutorointi ja markkinointitutorointi. Kv-tutorit koulutetaan tehtävänsä marraskuussa, samaan aikaan kun vertaistutorit. Callidus- ja markkinointitutorkoulutus on puolestaan huhtikuussa.

Callidus- eli kokemustutor hyödyntää omia kokemuksiaan ja tietojaan samanlaisessa tilanteessa olevien tai siihen valmistautuvien opiskelijoiden kanssa. Callidus-tutor antaa kokemuspohjaista ohjausta osaamastaan asiasta. Toimintatapa voi olla yksilö- tai ryhmäohjaus, vertaisopetustuokiot, kerho tai opintopiiri. Callidus-tutoroinnin voi suorittaa toimimalla liikuntatutorina.

KV-tutor puolestaan perehtyy toimintaansa kansainvälisen opiskelijan ohjaajana sekä opiskeluhuvinvoinnin ja yhteisöllisyyden edistäjänä kampanjoillaan. Opiskelija toimii vaihto-opiskelijan omana tutorina. Koulutuksessa opiskelija perehdytetään KV-tutoroinnin perusteisiin. KV-tutor tukee omien vaihto-opiskelijoiden opiskelua Humakissa ennen vaihtoon tuloa, sen aikana ja päättymisen jälkeen.

Markkinointitutor toimii Humakin ja HUMAKOn edustajana. Markkinointitutor tekee esittelykäyntejä eri oppilaitoksiin, toimii messuesittelijänä ja osallistuu haku-kampanjoiden suunnitteluun. Markkinointitutor vastaa omassa yksikössään HUMAKOn markkinoinnista opiskelijoille.

7 Ohjeistukset

7.1 Mitä uusi aloittava haluaa tietää kampuspaikkakunnasta?

- Yleiset terveydenhuollon palvelut
- Hammashuoltopalvelut
- Rautatie- ja linja-autoasemat
- Kauppojen sijainnit (esim. ruoka-, vaate-, kenkä- ja urheilukaupat ja apteekki)
- Virastojen sijainnit (poliisi, kela, posti, pankki yms.)
- Liikuntamahdollisuudet, -paikat ja -hinnat
- Ravintolat ja baarit
- Nähtävyydet
- Muut, kuin urheiluharrastukset
- Opiskelija-alennukset
- Kaupungin kirjaston sijainnin
- Tapahtumat
- Muut vapaa-ajan aktiviteetit (esim. teatteri, esitykset, näytökset)

7.2 Tutorsuunnitelma

Vertaistutorit palauttavat henkilökohtaiset tutorsuunnitelmansa vuosikellon mukaan koulutuksen jälkeisenä maaliskuuna. Suunnitelma on toinen ensimmäinen tutoroinnin opintojaksoon kuuluvista tehtävistä. Muista kuitenkin, että suunnitelmaan tulee aina muutoksia, joten sitä ei tarvitse seurata orjallisesti. Suunnitelman on tarkoitus olla sinun näköisesi; pääasia, että siitä käy selville mitä olet suunnitellut tekeväsi aloittavien opiskelijoiden kanssa.

Pohdi suunnitelmassasi esimerkiksi seuraavia asioita:

Mitkä ovat sinun tavoitteesi tekemällesi tutoroinnille? Haluatko vain opintopisteitä? Mitä haluat tutoroitaviesi oppivan? Mitä haluat heille opettaa?

Ensimmäinen tapaaminen

- Miten se tulisi hoitaa?
- Mitä kaikkea kannattaa kertoa?
- Missä ensimmäinen tapaaminen järjestetään?

Ryhmän tutustuminen

- Miten voit edistää ryhmän tutustumista?
- Mitä kannattaa tehdä tunnelman keventämiseksi?
- Mitä teette koko luokan ja kaikkien tutoreitten kanssa ja mitä asioita käsittelet vain pienryhmän kanssa?

Paikkojen näyttäminen

- Mitä kaikkea aloittaville opiskelijoille kannattaa näyttää omasta kampuksesta ja opiskelupaikkakunnasta?
- Mistä uudet opiskelijat saattavat olla kiinnostuneita?

Opinnoista kertominen

- Missä vaiheessa kannattaa kertoa opintoihin liittyvistä asioista, ja ennen kaikkea, miten niistä kannattaa kertoa?
- Mitä kerrot muista Humakin kampuksista ja koulutusohjelmista?

Yhdessä tekeminen

- Mitä kaikkea ryhmän kanssa voi tehdä yhdessä?
- Miten saa mahdollisimman monen osallistumaan?

Tutoroinnin kesto

- Kuinka kauan tutorointia olisi syytä jatkaa?
- Riittääkö pelkkä syyslukukauden tutorointi?
- Kuinka usein ryhmän kanssa tulisi tavata?

7.3 Raportointi & tuntien merkkkaus

- Pidä kirjaa tutortoiminnastasi.
- Kirjaa ylös kaikki tutortoimintaan käyttämäsi aika
- Kirjoita päivämäärä, parilla lauseella tapahtuman luonne sekä oma osuutesi tapahtumassa. Kirjaa kaikki asiat aikajärjestyksessä.

Kun olet suorittanut kaikki tutorointiin liittyvät tunnit, on raportoinnin aika. Vuosikellon mukaan raportti palautetaan toukokuussa, kun koulutuksestasi on 1,5 vuotta. Palaa tässä vaiheessa tekemääsi suunnitelmaan. Raporttia kirjoittaessasi pohdi seuraavia kysymyksiä:

- Kuinka hyvin noudatit suunnitelmaasi?
- Kuinka tavoitteesi toteutuivat?
- Kuinka onnistuit tutorina?
- Mitä olet oppinut?
- Mitä olet tehnyt tutoroitaviesi kanssa?
- Missä osa-alueissa kaipaat vielä harjoitusta?
- Miten onnistuit ryhmänohjaajana?
- Mikä oli toiminnassasi hyvää, entä huonoa?
- Mitä tekisit toisin?
- Minkälaista palautetta antaisit HUMAKOLle tutortoiminnan koordinoimisessa? Mikä on ollut hyvää, entä huonoa? Miten HUMAKOn pitäisi kehittää toimintaa?

8 Leikkipankki

Muista ennen leikkejä, että toimit rohkeammin ohjaajana, jos olet itse leikkinyt kyseistä leikkiä aiemmin. Voitte testata näitä esimerkiksi tutorporukan kanssa.

8.1 Tutustumisen tueksi

Adjektiiveja

- Esivalmisteluksi tarvitaan lappuja joissa on erilaisia adjektiiveja
- Jokaiselle osallistujalle jaetaan 3 lappua
- Mikäli adjektiivi ei kuvaa itseä, yritetään tehdä vaihtokauppoja
- Lopuksi kerrotaan mitä lappuja kenelläkin on ja miksi juuri ne
- Lopputuloksena voi olla myös ”ei niin hyvin” itseä kuvaavia sanoja, mutta nekin tulee muistaa selittää

Avainnippu

- Istutaan piirissä, jokainen ottaa esiin oman avainnippunsa
- Vuorotellen kerrotaan, mitkä kaikki avaimet kukin omistaa
- Kukin tulee samalla kertoneeksi omasta elämästään

Kartta

- Rajataan alue, joka esittää karttaa
- Kerrotaan osallistujille mitä alue esittää, esim. Suomea
- Kysytään osallistujilta kysymys ja heidän pitää sijoittaa itsensä kartalle
- Esimerkkikysymyksiä: Mistä olet kotoisin? Millä paikkakunnalla kävit viimeksi? Minne paikkakunnalle haluaisit matkustaa/muuttaa?

Mic Mac

- Muodostetaan tuoleista piiri ja yksi on sen keskellä
- Keskellä oleva osoittaa jotakuta ja sanoo
- MIC, jolloin osoitetun pitää sanoa nopeasti oikealla puolella olevan nimi
- MAC, jolloin taas vasemmalla puolella olevan nimi
- MICMAC, jolloin kaikki vaihtavat paikkaa
- Ilman paikkaa jäänyt joutuu keskelle

Nimet

- Muodostetaan piiri ja ensimmäinen sanoo nimensä ja asian mitä harrastaa/mistä tykkää
- Seuraava sanoo edellisen ja omansa
- Jatkuu kunnes kaikkien nimet on sanottu

8.2 Ryhmäytyminen

Läpsy

- Istutaan ringissä, keskellä olijalla on kädessään esimerkiksi rullattu sanomalehti tms.
- Ohjaaja huutaa jonkun piirissä olevan nimen
- Se, joka kuulee nimensä yrittää sanoa mahdollisimman nopeasti: En minä, en minä vaan jonkun-toisen-nimi
- Jos keskellä olija ehtii huitaista sitä, jonka nimi on sanottu, tämä joutuu keskelle
- Muussa tapauksessa keskellä olijan kohde vaihtuu

Hymyn ryöväys

- Ryhmäläiset ovat piirissä niin, että kaikki voivat nähdä toisensa
- Leikin aloittaja hymyilee ja katsoo muita silmiin
- Seuraavaksi hän pyyhkäisee hymyn huuliltaan ja heittää seuraavalle
- Ainoastaan hymyn haltija saa hymyillä, muut ovat vakavia
- Ne, joiden pokka ei pidä tippuvat kisasta

Karkkia ja kohteliaisuuksia

- Osallistujat istuvat ringissä ja yhdellä on karkkipussi
- Hän tarjoaa karkkia jollekin ringissä istuvalle sanoen tästä samalla jotakin positiivista
- Karkkipussi siirtyy karkinsaajalle
- Leikkiä jatketaan, kunnes kaikki ovat saaneet karkin ja positiivisen kommentin

Silmäniskumurhaaja

- Istutaan ringissä silmät kiinni
- Leirinoaja piirtää yhden selkään rastin, joka merkitsee että tämä on murhaaja
- Silmät avataan ja murhaaja murhaa muita iskemällä silmää
- Silmäniskun saatuaan leikkijä tippuu pelistä pois
- Jäljellä olevat leikkijät voivat paljastaa murhaajan yrittämällä arvata kuka hän on
- Jos joku tietää murhaajan, hän nostaa käden ylös ja sanoo epäilen
- Myös jonkun toisen on nostettava kätensä ja sanottava todistan
- Tämän jälkeen he osoittavat yhtä aikaa epäilemäänsä henkilöä
- Jos he ovat oikeassa peli päättyy, jos väärässä sekä todistaja että epäilijä tippuvat pelistä

Selkään puukotus

- Jokainen valitsee mielessään 2-3 henkilöä
- Kun peli alkaa, jokainen pyrkii puukottamaan selkään valitsemiaan henkilöitä
- Samalla varotaan, ettei kukaan pääse puukottamaan itseä
- Puukotettu kaatuu karmeasti huutaen maahan, laskee kolmeen ja jatkaa peliä

8.3 Pienryhmälle

Salaiset kansiot

- Yksi osallistujista miettii itsestään hauskan salaisuuden
- Muiden pitää saada selville salaisuus kysymällä kysymyksiä
- Kysymyksiin voi vastata vain kyllä tai ei

Yhdistävät tekijät

- Otetaan pienet ryhmät, joiden kanssa keskustellaan
- Jokaisen ryhmän tehtävänä löytää 3 heitä yhdistävää tekijää

- Yhdistävät tekijät kerrotaan muille ryhmille

Kuutamolla

- Leikkijät miettivät itsestään 3 väitettä, joista 1 ei pidä paikkaansa
- Vuorollaan jokainen esittää väitteensä
- Muut saavat jokainen esittää yhden kysymyksen
- Tämän jälkeen äänestetään valheellinen väite

Sokeana ääniviidakossa

- Pienryhmät sopivat ryhmän yhteisen äänen
- Tämän jälkeen kaikki pienryhmät kulkevat samassa tilassa silmät kiinni/sidottuina
- Ryhmästä etsitään samaa ääntä pitävät, eli oma pienryhmä

Tuo minulle

- Ohjaaja kirjoittaa itselleen listan valmiiksi, mitä tavaroita ryhmät noutavat
- Pienryhmät muodostavat jonoja kasvot ohjaajaa päin
- Ohjaaja huutaa tavaroita yksi kerrallaan. Esim. tuo minulle kynä
- Jokaisesta joukkueesta ensimmäinen lähtee noutamaan pyydettyä tavaraa
- Nopein saa pisteen

